Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Britanijos LIETUVIS

PASKIRAS NUMERIS 10 PENŲ

„BRITANIJOS LIETUVIS", savaitinis laikraštis. Leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, — 43, Holland Park, London, W.11. Tl.PAR 9699. Red. M. Bajorinas, B. Daunoras. REDAKCIJA — raštus taiso bei trumpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridėtas pašto ženklas. Prenumeratos kaina: metams — 32 šil., 6 mėn — 18 šil., 3 mėn. — 10 šil. Užsienyje: metams — 5 U.S.A. doleriai. SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos — vieta — 1 šil. ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas.

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS „THE LITHUANIAN WEEKLY"

Nr. 22 (250) LONDONAS, 1952 m. GEGUŽĖS 29 d. VI METAI

RUOSKIMES NEPRIKLAUSOMYBEI

Daug darbo ir energijos mes, tremtiniai, šiuo metu skiriame mūsų kovai už Lietuvos išlaisvinimą.

Tačiau dar daugiau triūso ir jėgų išeikvojame mūsų pačių vidaus nesutikimams lyginti, kitų kaltinimui ir panašiems ne tik Lietuvai nevaisingiems, bet, kartais, ir labai kenksmingiems, reikalams.

Taip neturėtų būti jau ne vien del to, kad Lietuvos išlaisvinimo kova yra reikalinga daugiau jėgų ir pasiŝventimo, bet ir del to, kad mūsų kitos veiklos sritys dėl šito kerpėja.

Mes visai nesiruošiame nepriklausomybei, arba labai maža. O, vis delto, ta sritis neturėtų būti pamiršta. Yra trys svarbiausios priežastys, kurios verčia mus tuo reikalu rimtai susirūpintį ir atsidėjus apsvarstyti.

1) Ateities Lietuva nebus ta pati, kokia buvo prieš paskutinį karą. Ji bus netik karo ir okupantų nuteriota, bet taip pat ji bus socialiniai ir moraliai sovietų pakeista.

Būdami realistais, turime pripažinti, kad ilgas sovietų valdymas turės palikti Lietuvoj pėdsakus, kuriuos mums reikės pašalinti. Ne vien mūsų ūkiškas gyvenimas bus išardytas, bet ir žmonės bus vienaip ar kitaip to valdymo paveikti ir daugumai reikės naujo persiorientavimo.

Šituos reikalus mums pravartu dabar pramatyti, juos apsvarstyti ir išdiskutuoti planus vykdymui.

2) Nepriklausomoj Lietuvoj rasime įvairiose sąlygose gyvenusių žmonių! Lietuvoj esančių, grįžusių iš Sibiro ir grįžusių iš vak. Europos ir Amerikos. Būtų naivu galvoti, kad jie visi lengvai tarpusavy sutars ir lengvai prisitaikins prie naujų aplinkybių.

Neišvengiamai gali kilti trynimasis del skirtingo reikalų supratimo, bus reikalinga niveliuoti, švelninti, gydyti. Ar ne laikas dabar apie tai pagalvoti ir pramatyti įvairius eventualumus?

3) Etnografinės Lietuvos sienos irgi gali pasikeisti ir svetimšalių problema Lietuvoj gali būti ypatingai aktuali, nes juk ten liks nemažas azijatų skaičius. Kai kurie jų bus kalti, kiti gal ir nekalti, prievarta sovietų atvežti į Lietuvą. Kaip su jais paslelgsime žmogaus teisių konvencijos ribose?

Pagaliau, ar esame pakankamai pasiruošę atremti konferencijose mūsų kaimynų pretenzijas į kai kurias Lietuvos dalis?

Tai tik trys pradžiai problemos. Yra ir daugiau. Mes, emigrantai, galėsime ir turėsime padaryti didelį įnašą į nepriklausomos Lietuvos gyvenimą. Neabejotina, kad tie, **kurie liko savame krašte ir saugo Lietuvos žemę, bus būsimos Lietuvos tikrieji valdovai ir šeimininkai,** bet taip pat netenka abejoti, kad jie ir iš mūsų norės talkos, paramos, patarimų. Jie norės žinot, ko mes laisvame pasauly išmokome, kokių naujų, gerų idejų parvežėme savo kraštui. Juk mes, gyvendami įvairiuose laisvo pasaulio kraštuose, turime progos pasimokyti ir pasiimti, kas geriausia čia, ar kitur. Del to jau dabar mums reikėtų pradėti rašyti ir diskutuoti, kokias reformas ar pakeitimus mes siūlysime nepriklausomai Lietuvai.

Taip, pvz., ar liksime prie daugiapartinės sistemos, ar mėginsime eiti prie dviejų partijų sistemos, kokios yra Britanijoj ir Amerikoj. Kokia yra geresnė seimo rinkimų sistema: proporcinė, (kaip buvo Lietuvoj), ar anglų, kuri eliminuoja mažas partijas. Ar seimas turėtų susidėti iš vienų rūmų, ar dviejų?

Kas geriau — monarchija ar respublika? Koks geresnis ūkis-suvalstybintas ar privatus?

Prie šių problemų galima būtų pridėti dar labai daug. Del to, ar nevertėtų vadovaujantiems veiksniams ir lietuviškai spaudai šiuos reikalus kelti ir aiškintis.

Savaime suprantama, kad mūsų svarbiausias ir vyriausias uždavinys yra greitesnis Lietuvos išlaisvinimas, bet kas nesiruošia nepriklausomam gyvenimui, tas negali tiketi į nepriklausomybę.

Mes tikime Lietuvos laisve, tad tokiai Lietuvai dabar ir ruoškimės.

VOKIETIJA EUROPOS GYNYBOJ

Prancūzijos, Vak. Vokietijos, Italijos, Belgijos, Olandijos ir Luksemburgo užsienių reikalų ministeriai pasirašė sutartį, apjungiančią Europos Apsaugos Bendromenės gynybos reikalus. Tuo paču laiku buvo pasirašyti 6 papildomieji protokolai. Išvardintų kraštų ministeriai pasirašė taip pat tarpusavio pagalbos nuostatus su D. Britanija, kuri tampriai bendradarbiaus lanti su Europos Apsaugos Bendruomene. Tuo paču laiku JAV ir D. Britanija paskelbė deklaracija, kuria garantuojama Prancūzijai, kad vokiečiai, įsijungę į Europos Apsaugos Bendromenę, negalės laikyti Bendruomenės žinioje esančios armijos pakesti į tautinę kariuomenę.

Sutarčių pasirašymo proga Achesonas pareiškė: „Esu įsitikinęs, kad priartėjome prie naujos Europos ir naujo pasaulio slenksčio. Buvome liūdininkais įgyvendinimo senų svajonių — suvienijimo laisvųjų Vakarų Europos tautų".

Pagal naujai pasirašytas sutartis vokiečiai turėsią sumobilizuoti 12 divizijų. Su papildomaisiais vienetais vokiečių armiją sudarys 300.000 žmonių ir 30 vokiečių generolų įjungiama į Europos Apsaugos Bendruomenės kariuomenę, kurios vyr. štabe vokiečiai užimsią apie trečdalį įvairių postų.

Sutartis numato bendrą ginklų rūšį, kariuomenės aprūpinimą, bazes, areodromus, ryšį ir t.t.

Praktikoje vokiečiams nebus leista gamintis ginklų, kadangi numatyta draudžiamosios ginklams gaminti sritys. Tos sritys, kaip tik ir yra Vokietijoje. Europos Apsaugos Bendromenės vyriausybės būstinė bus nustatyta vėliau. Ši naujoji sutartis galiuosianti 50 metų.

SOVIETU REPRESIJOS

Ryšium su pasirašyta su Vak. Vokeitija sutartimi, sovietai émėsi vėl naujų represijų ir stengiasi įzuoliuoti sovietinę zoną nuo Vakarų Vokietijos.

Oficialiai yra prnešta apie sovietų naujai įvedamą pasienio zoną, skiriančią Vak. Vokietiją nuo rytų. Penkių klm. pločio pasienio zona šiuo metu sovietų karių yra valoma nuo krūmų ir medžių. Kiekvienas, surizikavęs eiti per zoną, bus šaudomas be perspėjimo.

Jau nuo pereito sekmadienio rytų zonos vokiečiai, kurie buvo atvykę į vakarinę Berlyno dalį, buvo atšaukti. Ateityje sovietai nebeleisią vokiečiams iš rytinės zonos lankytis vakarinėje Berlyno dalyje.

Daugelis Vak. Vokietijos firmų sulaiké prekių transportą į vakarų Berlyną, bijodamos, kad nauja sovietų blokada galinti vėl atkirsti Berlyną nuo Vak. Vokietijos. Vis daugėja įvarių gandų ir pranešimų, kad rytų Vokietijos pasienyje sovietai koncentruoją didesnius tankų dalinius. Sąjungininkų noumone šis sovietų kariuomenės judėjimas yra susijęs su pasienio zonos uždarymu ir tai nereiškia, kad sovietai turėtų agresyvinių tikslų. Suprantama, kad sovietai šitokiais žygiais nori įbauginti vakarų vakiečius ir paaštrinti nervų karą.

Visos sovietų zonoje esančios elektros jėgainės, tiekusios Vakarų Vokietijos pasienio zonoms elektrą, nutraukė laidus.

BRITŲ GYNYBOS MINISTERIS VYKSTA KORĖJON

Britų gynybos ministeris lordas Alexanderis Lordų Rūmuose pareiškė, kad nėra duomenų, rodančių, kad Korėjoje priešas ruoštųsi naujam ir staigiam puolimui, tačiau užfrontyje komunistai yra perorganizavę ir labai sustiprinę savo karinę pajėgą, kuri juos įgalina kiekvienu metu pradėti ofenzyvą.

Gynybos ministeris pranešė, kad priešas turįs per 500 tankų, 1800 karo lėktuvų, jų tarpe per 1000 sovietinių MIG-15 tipo. Per šį „paliaubų" laiką Kinijos komunistai taip pat labai sustiprinę pėstininkų ir artilerijos pajėgas. Ministeris toliau pareiškė, kad ir sąjungininkai išnaudoję šį laiką ir taip vispusiškai sustiprinę savo kariuomenę, esančią Korėjoje.

Nuo karo pradžios Korejos frontuose žuvo britų karininkų ir kareivių 3.250 : 513 užmuštų, 1.601 sužeistų, 930 pateko į belaisvę ir 197 žuvo be žinios.

Lordas Alexanderis išvyksta į Tokio, kviečiamas Juntinių Tautų kariuomenės vado gen. Clark'o. Drauge su generolu Mark Clark britų gynybos ministeris vyks į Korėją.

PABĖGO PRIŽIŪRĖTOJAS IR 7 KALINIAI

Vienas Berlyno sovietų zonos kalėjimo prižiūrėtojas ir septyni kaliniai pabėgo iš sovietų zonos. Visi aštuoni pabėgėliai prisistatė amerikiečių policijai Neykollne, prašydami azylio teisių.

SERGA EVA PERON

Argentinos prezidento žmona Eva Peron pereitą sekmadienį negalėjo dalyvauti tautinėje Argentinos šventėje. Jos sveikata prieš kurį laiką buvo šiek tiek pagerėjusi ir gegužės pirmosios iškilmėse ji pasirodė visuomenei. Šiuo metu jos sveikata vėl pablogėjo. Kalbama, kad prezidento žmona serganti vėžio liga.

TAFTO — EISENHOVERIO RUNGTYNĖS

Connecticuto valstybės visi 22 delegatai palaiké Eisenhoverio kandidatūrą į prezidentus. Pagal paskutinluosius apskaičiavimus šiuo metu Taftas turįs 399 balsų, Eisenhoverio 381.

GUMOS LAIVELIU PER VIDURŽEMIO JŪRĄ

Šiomis dienomis du vyrai iš Monaco mažame gumos laivelyje išplaukė kelionėn per Viduržemio jūrą, pro Gibraltarą iki Kubos. Jų laivas turi tik būres, du irklus ir radio aparatą. Vienas jų — Dr. Alain Bombard, 27 m. amžiaus, yra dalyvavęs plaukiojimo rungtynėse per La Mancho kanalą, jo draugas — Jack Palmer, 38 m. amžiaus, kilęs iš Škotijos.

Su savim jie pasiėmė tik meškeriojimo įrankius. Jų manymu, žmogus gali maitintis žuvimis ir vietoje geriamojo vandens — žuvų „sunka" ir vandeniu, kurio jie tikisi susirinkti lietų lyjant.

PRATĘSTOS ATOSTOGOS

Ryšium su bedarbe Lankaširo tekstilės pramonėje, Sekminių atostogos, vietoje dviejų dienų, pratęstos iki dviejų savaičių.

MIN. LOZORAITIS LONDONE

Pereitą sąvaitę, Lietuvos Ministerio p. Balučio kviečiamas, p. Stasys Lozoraitis, Lietuvos Diplomatinės Tarnybos Šefas, lankėsi Londone tarnybiniais reikalais.

Laike savo buvimo Londone p. Lozoraitis turėjo progos pasimatyti su eile lietuvių veikėjų. Pirmadienį padarė pranešimą Lietuvių Namuose. Antradienį, Lietuvos Ministerio Balučio lydimas, p. Lozoraitis lankėsi Foreign Office. (Užsienio Reikalų Ministerijoj). Ketvirtadienį išvyko Romon.

PASIRAŠYTA VOKIETIJOS SUTARTIS

Pirmadienį Bonnoje D. Britanijos, JAV ir Prancūzijos užsienių reikalų ministeriai ir Vak. Vokietijos kancleris Dr. Adenaueris iškilmingai pasirašė kontraktinę sutartį su Vak. Vokietija. Ta sutartis pakeičia dabartinį Vokietijos okupacinį statutą ir suteikia Vokietijai pilna savivaldybę.

Sutartis įsigalios tik po to, kai ji bus visų tų valstybių parlamentų ratifikuota ir kai bus pasirašyta ir ratifikuota Europos Bendruomenės sutartis.

Tuo pačiu laiku D. Britanija ir JAV-bės pakeitė jų garantijos Europai tekstą, ko pareikalavo Prancūzija paskutine prieš sutarties pasirašymo dieną.

Prancūzija pareikalavo papildomų aiškių garantijų iš JAV-bių ir D. Britanijos tuo atveju, jei Vak. Vokietija panorėtų atsiskirti nuo Europos Apsaugos Bendruomenės arba kada eventualiai suvienyta Vokietija nesutiktų pripažinti Vak. Vokietijos duotų įsipareigojimų.

Visoj Vokietijoj, o ypač Berlyne, yra jaučiamas įtempimas del minėtos sutarties pasirašymo. Manoma, kad rusai didžiausį spaudimą del to darys į vakarinę Berlyno dalį ir mėgins dar kartą iškraustyti alijantus iš Berlyno.

MASKVA VEL PRABILO

Prieš pat Vak. Vokietijos sutarties pasirašymą Maskvos radio pereitą sekmadienį paskelbė Sovietų Sąjungos notos Vakarams tekstą.

Rusija pakartoja ankstyvesnį reikalavimą tuojau pat šaukti keturių didžiųjų konferenciją Vokietijos taikos sutarčiai sudaryti ir apjungti visą Vokietiją. Sovietai visai ignoravo Vakarų paklausimą del laisvų rinkimų rytų zonoje.

Savo notoje Sovietai sako, kad Bonnoje suredaguota Vak. Vokietijos sutartis eina prieš Vokietijos suvienijimą ir kad ji yra pasiruošimas trečiam karui, už ką yra kaltinamos JAV, Britanija, Prancūzija ir Dr. Adenauerio Vyriausybė.

PIETU AFRIKOJ NERAMU

Pernai Pietų Afrikoj buvo išleistas antikomunistinis įstatymas, kuris suteikė dideles teises vyriausybei kovoje su komunizmu.

Mažai kas galvojo tada, kad tas įstatymas galės būti pavartotas ir kitokiems reikalams, kas faktinai šiuo metu atsitiko.

Vyriausybės pasiūlytas įstatymas sudaryti aukščiausią parlamento teismą, kuris turėtų teisę pakeisti tikrųjų teismų sprendimus, susilaukė didelės opozicijos. Prieš tą įstatymą kovoja ne tik oficialioji opozicijos partija (Suvienyta Partija), bet taip pat ir kitos europiečių ir vietinių gyventojų organizacijos. Vyriausybės žygiai kvepia diktatūra. Per paskutines tris savaites vienas parlamento narys buvo priverstas atsistatydinti del savo politinių įsitikinimų, profsąjungų sekretoriai buvo atleisti be teismo, afrikiečių ir indų tautinių kongresų vadams byvo atimtos pilietinės teisės. Vienas laikraštis uždarytas ir viena knyga, kritikuojantį vyriausybę, buvo uždrausta platinti.

Neigiamą atgarsį užsienyje padarė drabužių įmonių sąjungos sekretoriaus Solly Sachs areštas ir teismas. Jis buvo areštuotas mitingo metu, kurį jis suorganizavo ir kuriame pats kalbėjo, nežiūrint, kad vyriausybė buvo uždraudusi tai daryti.

Solly Sachs yra gerai žinomas Britanijos ir Europos profsąjungų tarpe.

Jo areštas sukiršino visus Pietų Afrikos darbininkus.

PARYZIAUS KOMUNISTU DEMONSTRACIJA

Ryšium su gen. Ridgway vizitu Paryžiuje, komunistai suruoše demonstracijas. Jau iš anksto Prancūzijos vyriausybė, numačiusi ruošiamąsi komunistų partijos šitoms demonstracijoms, laikė parengties stovyje 20.000 policininkų. Ankstyvą rytą policija konfiskavo komunistų partijos laikraštį „L'Humanite" ir dienraštį „Liberation". Abu laikraščiai ragino komunistus rinktis aikštėse, dalyvauti demonstracijoje ir priešintis policijai.

Policija buvo uždraudusi grupuotis didesniam būriui, negu keturi žmonės. Svetimtaučiai buvo įspėti, kad jie už dalyvavimą demonstracijoje bus 48 valandų bėgyje ištremti iš Prancūzijos.

Nežiūrint visų šitų policijos ir vyriausybės įspėjimų, 28 gegužės vėlų vakarą komunistai surengė demonstracijas, kurių metu vienas demonstrantų buvo užmuštas, daug sužeistų, jų tarpe apie 200 policijos pareigūnų.

Prancūzijos komunistų partijos lyderis Jacques Duclos areštuotas. Jojo automobilyje policija rado ginklus, du pašto karvelius ir radio priimtuvą.

KA SUTARTIS DUOS VOKIETIJAI?

Pirmadienį Bonnoje pasirašyta sutartis tarp Vak. Vokietijos iš vienos pusės ir D. Britanijos, JAV ir Prancūzijos iš kitos, tarp kitų dalykų: panaikina okupacinį statutą, panaikina okupuojančių trijų valstybių Aukštuosius Komisarus ir santykiai su Vokietija bus palaikomi per ambasadorius, o taip pat nusako, kad svetimos kariuomenės Vokietijoj nesivadins okupacine kariuomene, bet jų vienintelė misija bus saugoti laisvą pasaulį nuo agresijos.

Britanija, JAV ir Prancūzija pasilieka teisę laikyti savo karines pajėgas Vokietijoj ir Berlyne.

Vak. Vokietijos vyriausybė pasižada savo politiką vesti pagal Jungt. Tautų principus ir prisidėti prie Europos Apsaugos Bendruomenės. Sutarty taip pat numatoma, kuo Vokietija prisidės prie vakarų apsaugos (pirmais metais po 850 mil. markių per mėnesį).

Sutartis įsigalios, kai ji, o taip pat Europos Apsaugos Bendruomenės sutartis bus visų valstybių parlamentų ratifikuota.

PALIAUBOS BE TAIKOS

Nors alijantai buvo pasakę, kad jų anksčiau duoti pasiūlymai del taikos Korejoj yra paskutiniai ir nekeiciami, atrodo, kad derybos nebus pertrauktos, bet taikos irgi nebus pasiekta.

Vienintelis nesutikimų objektas yra belaisvių pasikeitimas. Alijantai griežtai pareiškė, kad jie jokiu būdu nesutiks jėga grąžinti belaisvių, kurie nenori grįzti į Kiniją ar šiaurės Korėją.

Tokių belaisvių yra didelis skaičius. Komunistai atrodo nenori pripažinti, kad toks didelis belaisvių skaičius nenori grįžti į „rojų". Juk pagal komunistus visi Kinijos kariai Korejoj yra savanoriai Kaip išaiškinti savo žmonėms, kad tie „savanoriai" dabar nenori grįžti namo?

Del šito belaisvių pasikeitimo derybos ir užkliuvo. Derybų posėdžiai, komunistams prašant, yra tęsiami, bet artimoj ateity nenumatoma, kad pavyks susiderėti. Todel ir paliaubos fronte gali tęstis ilgą laiką, iki viena ar kita šalis pasijus pakankamai stipri pradėti puolimą.

Į Koje salos belaisvių stovyklą dar buvo pasiųsti ir Commonwealtho kariai padėti amerikiečiams saugoti belaisvius.

KAS PAGROBĖ 200.000 SVARŲ?

Kaip skaitytojams jau yra žinoma, prieš kurį laiką Londone nežinomi plėšikai pagrobė iš pašto sunkvežimio stambias pinigų sumas. Pradžioje buvo manoma, kad šios sumos siekiančios 100.000 svarų. Tikrumoje pasirodė, kad plėšikai bus pagrobė per 200.000 svarų. Policija mananti, kad šį plėšimą galėjo padaryti amerikiečių kariuomenės dalinių, esančių D. Britanijoje, dezertyrai, juo labiau, kad neseniai buvo lygiai toks pat pašto apiplėšimas Amerikoje. Scotland Yard patyré, kad Londone pašto sunkvežimio apiplešime dalyvavo 15 plėšikų. Yra liūdininkų, kurie buvo matę, kaip prieš kurį laiką nežinomi asmenys padaré „generalinę repeticiją" šitose gatvėse, kuriose įvyko apiplėšimas.

Policija yra suradusi fabriką, kuriame buvo pagamintas plėšikų paliktasis apsiaustas ir taip pat valykla, kuriame šis apsiaustas buvo valytas.

* * *

Geležnkelių tarnautojai pareikalavo 10 proc. atlyginimo pakėlimo.

ZINIOS

Karalienė Marija pirmadienį atšventė 85 metų amžiaus sukaktį.

* * *

Vašingtone buvo patvirtinta, kad JAV įspėjo 16 Jungt. Tautų O-jos narių, kurios turi savo karines pajėgas Korejoj, apie eventualę komunistų agresiją kitoje Azijos dolyje.

* * *

Buvęs Vokietijos kancleris ir ambasadorius Turkijoj von Papen turėjo pasikalbėjimą su gen. Franko. Von Papen dalyvauja Eucharistiniam Kongrese, Barcelonoje. Ispanijoj yra ir daugiau buvusių Vokietijos vadu, jų trape Otto Skorzeny, kuris išvadavo Mussolinį 1943 m. Jis gyvena Madride. Ispanijoj dažnai lankosi ir Dr. Schachtas.

* * *

Antradienį į Egiptą atvažiavo Sudano delegacija tartis bendrais tų kraštų reikalais. Egiptas nori Sudaną prisijungti, bet su kuo nesutiko Britanija. Todėl ir derybos tarp Egipto ir Britanijos sunkiai eina.

Egiptas dabar, atrodo, ėmėsi pats tiesioginiai Sudaną paveikti savo naudai.

* * *

Australijos min. pirm. Robert Menzies pereitą savaitgalį atvyko į Londoną. Jis tarsis su Britanijos vyriausybe del įvairių tuos kraštus liečiančių reikalų: karalienės vainikavimas, karalienės kelionė į Australiją ir Zelandiją. Taip pat prekybos santykiai ir Britanijos gynybos reikalai bus aptarti.

* * *

Balfo pirmininkas, kan. Končius, viešnagės metu Vokietijoje, yra padaręs žygių visus lietuvius, esančius Hanoverio apylinkėse, perkeldinti į Stuttgartą. Manoma, kad ir Vasario 16 gimnazija bus įmanu ten perkelti.

* * *

JAV atstovas perspėjo JTO Ūkio Tarybą, kad pasaulis pritruks vandens, jei JTO-jas vadovybė nepamokys atskiras valstybes, kaip jos turėtų sudaryti vandens atsargas.

* * *

Amerikos atstovas Lubin pareiškė, kad šiuo metu pasaulyje yra tiek pat vandens, kiek jo būta prieš 10.000 metų, tuo tarpu, kai žmonių skaičius kasmet didėjąs ir tuo pačiu vandens suvartojamas nuolat augąs.

Mūsų gyvenimas

P. ZUNDĖ IŠVYKO VOKIETIJON

Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas p. Zundė, kelias dienas viešėjęs Londone, antradienį išvyko Vokietijon. Pereito šeštadienio vakare p. Zundė Lietuvių Namuose padarė platesnį pranešimą apie Vokietijoje esančių lietuvių gyvenimą ir apie Vasario 16 gimnaziją.

Savo viešnagės metu p. Zundė plačiau aptarė su Lietuvių Namų B-vės vadovybe lietuviškų knygų leidimo reikalus.

Reikia tikėtis, kad netrukus pasirodys teigiamu šitų pasitarimų vaisių.

Sekmadienį, Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas p. Zundė, dalyvavo Londono Lietuvių bažnyčios pamaldose. Jis gėrėjosi naujai restauruota parapijos bažnyčia, pareikšdamas, kad kiekvienas Londone gyvenąs lietuvis, neturėtų praleisti sekmadienio pamaldų, turint tokią puikią lietuvių šventovę. Ta proga p. Zundė plačiau pasikalbėjo su senaisiais lietuviais ir su parapijos klebonu kun. Matulaičiu.

* * *

LIETUVIŲ ŠOKĖJAI ROYAL ALBERT SCENOJE

Pereitą sekmadienį, gegužės 25 d. milžiniškame Royal Albert teatre įvyko tarptautinis dainos ir šokių koncertas, kuriame dalyvavo 21 tautybė, jų tarpe ir lietuviai — šokėjai.

Reikia pastebėti, kad šis koncertas turėjo nepaprastą pasisekimą: jau kelias dienas prieš koncertą nebuvo įmanoma gauti bilietų, nežiūrint kad salėje telpa 10.000 žiūrovų.

Antrąją koncerto dalį pradėjo mūsų grupė, kurią sudarė: P. Nenortienė, I. Pasešiūnaitė, I. Šalkauskaitė, N. Šalkauskaitė ir Torūta. Grojo Mamaitis. Kiekvienam lietuviui — žiūrovui buvo malonu ir džiugu, kad mūsų, nors ir labai kukli šokėjų grupė pasirodė visiškai tinkamai ir, matyt, kad šiam pasirodymui buvo ruošiamasi nuoširdžiai, todėl ir tūkstančiai žiūrovų nesigailėjo LITHUANIAN DANCERS šiltų katučių.

* * *

AUKSINIS JUBILIEJUS

Pereitą sekmadienį keliolika asmenų įsigijo naujai išleistą Londono Lietuvių parapijos gausiai iliustruota leidinį — „Auksinis Jubiliejus", aukodami parapijos reikalams po svarą. Šį šeštadienį, per ruošiamą Šv. Kazimiero parapijos koncertą šis leidinys bus dalinamas parapijos rėmėjams. Meno Sambūris ta proga vaidins „Ant bedugnės kranto". Pradžia 6 val.

PADEKA

Išvykdamas į užjūrį, Nottinghamo L. Meno Sambūrio Valdybai, choristams rūtiečiams už gausias dovanas, už suruoštą išleistuvių pobuvį ir nuoširdžius atsisveikinimo žodžius, DBLS Nottinghamo Apygardai, Nottinghamo ir Corby Skyriams už dovanas, Sleafordo skyriui už linkėjimus atsisveikinimo koncerto proga, mieliems šeimininkams Galbuogiams, bičiuliams Kudlams, Mečiui, Vytui, Vladui, Feliksui ir Kazimierui už suruoštas gausias vaišes, kun. kapel. J. Kuzmickiui už atvykimą atsisveikinti ir Strumskių šeimai už dovanas tariu lietuvišką, nuoširdų ačiū. **Valerijonas Untulis**

GELBĖKIME MUSŲ SPORTĄ

Kai sužinojau, kad lietuvių „Vilniaus" komanda pateko į Anglijos krepšinio pirmenybių pusfinalį ir kad tos rungtynės vyks nepertoliausiai nuo Londono, pasiryžau žūt būt nuvykti ir jas stebėti. Nuvykau ir buvau vienintelis lietuvis tų rungtynių stebėtojas. Kiek pakilia dvasia vykau į rungtynes, tiek prislėgtas grįžau atgal. Ne del rezultato. Ne todel, kad lietuviai pralaimėjo 97-25 santykiu. Mane slėgė įsitikinimas, kad del to pralaimėjimo esame kalti mes visi Anglijos lietuviai.

Mūsų sportininkai padarė viską, ką galėjo. Ne! Jie padarė daugiau, negu reikėjo, bet jie nėra magikai ir negali daryti stebuklų. Ir, jeigu mes norime, kad jie atstovautų mus galimai šauniau, tai ir patys turime įnešti savo dalį.

„Vilnius" išbėgo į aikštę šios sudeties: Čiakas, Dambrauskas, Narbutas, Baleiša ir Puzinas. Pirmosiomis minutėmis vilniečiai laikėsi aikšteje tikrai garbingai ir net kurį laiką vedė santykiu 3—2, 5—3, 4—3... Tačiau po dešimties minučių amerikiečiai stipriausioji krepšinio komanda visoje Anglijoje, aiškus varžybu laimėtojas, įsivyrauja aikštėje ir neatleidžia iki paskutinės minutės.

Kodel tai atsitiko? Pirmas dalykas, Vilnius nebuvo pačios stipriausios sudėties. Antra, Vilnius teturėjo tik penkis žaidikus ir ne vieno atsarginio. Trečia „Vilnius" žaidikai dirbo, visą penktadienio dieną iki išvakarių fabrikuose ir, per naktį važiavę, šeštadienį turėjo žaisti tokias varginančias rungtynes.

Ir tai atsitiko tik todel, kad „Vilnius" neturėjo pakankamai pinigų. Negalime norėti, kad mūsų sportininkai skirtų mūsų reprezentacijai ne tik savo energiją, bet ir savo išteklius.

Saja mirė. Jos gal ir neprikelsime, bet jei mes nepajėgsime sudaryti ir išlaikyti Anglijoje bent vieną pakankamai stiprią krepšinio komandą, turėsime jaustis neatlikę vienos svarbiausių savo pareigų tremtyje.

Kas įvyko, įvyko. To jau nepataisysime. Bet pasimokykime ateičiai. Po poros mėn. į Prancūziją gastrolėms vyks mūsų vienintelė šiuo metu krepšinio komanda „Kovas". Padarykime taip, kad komanda galėtu vykti savo stipriausios sudėties, kad ji galetų pasiimti pakankamą rezervą atsarginių ir nuvykę į svetimą kraštą jie nesijaustų vieniši.

Vel prašo pinigų, kaikas pasakys. Taip prašau. Už tuos pinigus mes pirksime ne namus ar spaustuvę, bet pasididžiavimą sau. Sumeskime po vieną bokalą alaus tam reikalui ir užteks. Juk tai nėra daug, o ar nemalonu bus girdėti, kad mūsų reprezentantai garbingai gina Lietuvos spalvas.

Kas galime nuvykime su jais kartu. Ne tik pamatyti svetimą kraštą, bet ir moraliai paremti mūsų vyrus, kurie, neabejoju, Prancūzijoj atliks savo pareigas neblogiau, kaip šioje saloje, bet žymiai geriau ir grįš laurais vainikuoti.

Žiūrovas

GERBIAMAS PONE REDAKTORIAU,

Prašau neatsisakyti atspausdinti „Br. Lietuvy" šį mano laišką.

Kultūringų žmonių kultūringose tautose yra toks senas gerbtinas įprotis — pagarba svečiui.

Todėl galima labai apgailėstauti kai kurias „Br. Lietuvio" 1952.V.22 vedamojo vietas, kuriose nerimtais pamokymais ir nepagrįstais tvirtinimais paliestas Liteuvos Diplomatijos Šefas min. S. Lozoraitis, kuris kaip tik tuo metu viešėjo Londone, atvykęs svarbiais Lietuvos Laisės reikalais.

Lygiai taip pat galima apgailėstauti teigimus LRS atžvilgiu ,jau nudirbusios žymių darbų Lietuvos Laisvės bare — tie teigimai toli gražu nereiškia visų DBLS narių nuomonės.

Kaip DBLS Centro Valdybos narys, kurioje dirbdamas aś visad ieškojau kas jungia, bet ne kas skiria, aś labai apgailėstauja tą nesmagumą, kuris tuo vedamuoju galėjo būti padarytas Lietuvos Diplomatijos Šefui. Taip pat apgailėstauju tą kartumą, kuris tuo vedamuoju galėjo būti sukeltas LRS narių tarpe.

Kad visuomenė negalvotų klaidingai ir kad sunkus tarpusavio žinomi santykiai nebūtų dar labiau drumsčiami, pirmoje vietoje reikėtų, kad prie to neprisidėtų pats „Britanijos Lietuvis"

Su pagarba

S. Zymantas

DBLS CV vice-pirmininkas

REDAKCIJOS PASTABA

Minimas vedamasis atspausdintas „Br. Lietuvyje" ryšium su Bradfordo skyriaus rezoliucija visiškai pripuolamai sutapo su p. Lozoraičio vizitu Londone. Iš pasikalbėjimo su Diplomatijos Šefu Redakcija patyrė, kad tas vedamasis straipsnis nėra padaręs jam jokio „nesmagumo".

SPAUSTUVES FONDUI ĮMOKEJO

E. Valantinas 1 sv., K. Vaitkevičius 10/-, E. Vaitkevičiene 10/-, J. Sližys 10/-, V. Žemaitis 10/-, V. Končius 10/-, V. Lisius 10/-, J. Sadula 10/-, P. Serapinas 5/6, B. Gurgždaitis 2/6, A. Tijunaitis 5/-, A. Vyšniauskas 10/-, K. Griškonis 4/-, M. Bertulis 5/-, M. Šeiva 5/-, K. Kačiušis 6/-, A. Petrauskas 5/-, M. Dilys 5/-, B. Zinkevičius 5/-, V. Strakšys 5/-, P. Makūnas 10/-, J. Mockus 1 sv., P. Popika 10/-, (šie aukotojai yra sudeję jau anksčiau paskelbtą Derby skyriaus vardu), S. Štarka 2 sv., K. Sruoga 1 sv., J. M. L. 1 sv., V. Bartkus 1 sv., P. Veikšra 1 sv., M. Žyvatkauskiene 1 sv., J. Kazakaityte 10/-.

MIRĖ LIETUVIS

High Wycombe tragiškai mirė Juozas Streikonis, 34 m. amžiaus.

SVEIKATOS MOKESTIS

Nuo ateinančio sekmadienio įsigalioja potvarkis, liečiąs sveikatos mokestį. Už receptus reikės mokėti po vieną šilingą ir už dantų gydymą iki vieno svaro. Ligonys, kurių amžius neperšoka 21m. amžių, ir toliau dantis gydo nemokamai. Nuo šito mokesčio atleidžiamos taip pat motinos, turinčios mažus vaikus ir nešč'os moterys

* * *

Londono Lietuvių Sporto ir Socialinis Klubas, 345a, Victoria Pk. Rd., birželio men. 1 d. rengia šokius su lietuviška muzika.

Pradžia 8 val. vak.

Klubo Valdyba

Laisvoji tribūna

REZOLIUCIJA

Nustebau perskaitęs „Br. Lietuvyje" Bradfordo skyriaus rezoliuciją Centro Valdybai. Pati rezoliucija nebūtų taip jau svarbi, kiek jos pasiūlytojai. Skaudu, kad jie dar nepasimokė jau iš pirmosios, anksčiau pasiūlytos rezoliucijos, steigti BKB.

Esu tikras, kad šią rezoliuciją skyriaus susirinkimui pasiūlė tie patys asmenys, kurie buvo pasišovę katalikus perkatalinkinti. Man pačiam dalyvaujant Bradforde BKB steigimo konferencijoje (šitaip buvo pavadinta pačių iniciatorių) tada jau teko nugirsti nepasitenkinimo balsų DBLS-gos Centro Valdyba, kai dar iš viso nebuvo girdima apie LRS.

Todėl man, Lietuvos laukų paprastam artojui, yra nesuprantama ir juokinga, kad Bradfordas kaltina Centro Valdybą neištikimybe, pats jau prieš keturis metus sulaužęs tą ištikimybę. Tenka taip pat apgailestauti, kad Bradfordo DBLS skyrius, siūlo Centro Valdybai nesikišti į Lietuvos laisvinimo darbą. Tai jau tikrai neapgalvotas žygis.

D. Britanijos lietuviai yra avangarde, neskaitant Vokietijos, Prancūzijos, Olandijos, Belgijos ar Danijos lietuvių. Todėl DBL Sąjunga, būdama šitokiame avangarde, negali būti neutrali Lietuvos laisvinimo darbe ir būsimų laisvės kovų uždavinius sprendžiant, JAV ir Kanados lietuviai yra pagrindinės jėgos, kurios ateis į pagalbą avangardui susidūrus su priešu. Dar liūdniau, kad Bradfordo skyrius, siūlydamas C. Valdybai nesikišti į politinių partijų ginčus, pats gi perša moraliai ir materialiai remti VLIKą, kuris, ko gera, kaip tik ir yra politinį ginčų mazgas. Nesakau, kad VLIKo nereikia remti. Ne. Bet, mano supratimu, mes turime pirmoje eilėje remti Nepriklausomos Lietuvos užsienio delegatūrą, o tik antroje eilėje tremties Vadovybes.

Jei DBLS Bradfordo skyrius VLIKą laiko Lietuvos vyriausybe (žiūr. rezoliucijos 1 punktas), o DBLS-gai siūlo tylėti ir laukti keptų karvelių, tai jau tikrai didokas DBL Sąjungos autoriteto žeminimas. **A. Norvaišas**

DĖL KĖLIMOSI Į MANCHESTERĮ

Liet. Sąjungos Centro Valdyba, turėdama savų motyvų, nutarė paskatinti mažesniųjų kolonijų lietuvius kurtis Londone ir Manchesteryje.

Nežinau, kaip reikalai Londone, bet čia noriu porą žodžių dėl Mancehsterio. Ryšium su tuo Centro Valdybos nutarimu norėčiau iškelti vieną labai svarų motyvą, kuris nesiderins su jos nusistatymu.

Kaip žinia, Rochdalėje, Oldhame, Boltone, Stockporte, kur daugiausia buvo susimetę lietuvių, pirmiausia prasidėjo nedarbas ,nes tai yra tekstilės rajonai ir rajonėliai, kaip ir didžioji Manchesterio srities dalis. Nedarbas plečiasi ir apima kitas vietoves (Eccles ir kt.). Nemaža lietuvių jau seniai dirba trejetą dienų kas savaitę ar atostogauja ir todėl tik šiaip taip ginasi nuo bado. Šeimoms ypač sunki padėtis; dar sunkiau ir liūdniau žiūri į ateitį tos šeimos, kurios per vargą turėjo įsigyti šiokią pastogę, o dabar negali pajudėti ir ieškotis darbo kitur.

Nedarbas ir su juo susijęs skurdas — štai tas geležinis motyvas, kuris kalbėtų prieš Centro Valdybos nusistatymą. Man rodos, bent šiuo metu, reikėtų rūpintis ne juo daugiau čia naujų lietuvių sukelti, bet kaip nors gelbėti jau skurstančius, padėti jiems.

Sunku būtų pasakyti, ar tekstiles krizė laikinas dalykas, ar jau ši pramonė čia pasmerkta merdėti ir susitraukti. Jei tikėti anglų spėliojimams, tekstilės pavyzdžiu paseks (ar jau ir pradeda sekti) kai kurie metalo fabrikai, bet pačių nedarbą prigyvenusių. ir galinčių pajudėti anglų akys krypsta į vidurinįąją Angliją — jie tiki, kad ten dar bus pravarčios jų rankos.

K. Barėnas

VIENUOLIKA

Be jau anksčiau spaudoje paskelbtų trijų Vasario 16 Gimnazijos mokinių, 8 dar susilaukė Globėjų.

4. Maž. Liet. Bic. Dr-ja Toronto, Sk. 39 Havelock St., Toronto, Ont. Martyną SPROGĮ, 3 kl. mok., gim. 23.4.1936, Klaipėdoje, Evang. tik. Šią gimnaziją lanko nuo 20.10.1950.

* * *

5. Kunigunda ir Juozas Končiai, 3215 S. Wallace St. Chicago 16, Ill. USA. Inge GODUŠAITĘ, 5 kl., gim. 25.8.1933, Traktininkų km., Pagėgių aps., Klaipėdos kr. Evang. tik. Šia gimnazija lanko nuo 11.1.1951.

* * *

6. Liet. Rėmėjų Grupė c.o. A. Jankaitiene, 1168 College St., Toronto, Ont. Horstą AŠMĮ, 5 kl., gim. 24.9.1936, Klaipėdoje, Evang. tik. Šią gimnaziją lanko nuo 26.9.1950.

* * *

7. Rėmėjų Lietuvių Grupė Nr. 1, Collingwoode c.o. V. Bosikis, 295 Hoddle St. Collingwood, Vic. Australija. Valterį TRIMA, 6 kl., gim. 8.1.1934, Džiogų km., Tauragės apsk., Evang. tik. Šią gimnaziją lanko nuo 11.1.1951.

8. Rėmėjų Lietuvių Grupė Nr. 2, Collingwoode c.o. V. Bosikis, 295 Hoddle St. Collingwood, Vic. Australija. Praną LACĮ, 2 kl., gim. 20.2.1936, Tauragėje. R.Kat. tik. Šioje gimnazijoje nuo 6.4.1951.

* * *

9. Kanados Lietuviai Miškininkai, c.o. J. Tumosas, 11 Hewitt Av., Toronto, Ont. Adolfą BRINKĮ, 7 kl., gim. 26.10.1933 Virbalyje, Vilkaviško apskr., Evang. tik. Šioje gimnazijoje nuo 17.4.1952.

* * *

10. Chicagos Lietuvių Moterų Grupė c.o. A. Kavaliūnienė, 4550 S. Hermitage Ave., Chicago 9, Ill. USA. Gretą JASEVICIUTĘ, 5 kl., gim., 10.6.1933, Kaune. R.Kat. tik. Šią gimnaziją lanko nuo 24.S.1951.

* * *

11. Jaslyn & Co Fabrike dirbančių lietuvių grupė c.o. S.A. Chodeckas, 6347 S. Dante Ave., Chicago 37, Ill. USA. Edmundą KAZRAGĮ, 3 kl., gim. 11.2.1937, Kapsučiuose, Telšių aps., R-Kat. Šią gimnaziją lanko nuo 15.11.1951.

* * *

PLB Vokietijos Krašto Valdyba ir Vasario 16 Gimnazija nuoširdžiai dėkoja išvardintiems mokinių išlaikytojams. Šiuo metu gimnazijoje yra 108 mokiniai, tad dar 97 reikalingi Globėjų-išlaikytojų. Jie laukia Jūsų!

PLB Vokietijos Krašto Valdyba
Vasario 16 Gimnazija.

GEORGE ORWELL Išvertė F. NEVERAVIČIUS

GYVULIU ŪKIS

FANTASTINĖ APYSAKA

Nors ir sukrėsti Sniego Kamuolio ištrėmimo, gyvuliai dėl to pareiškimo nusiminė. Kai kurie jų būtų protestavę, jeigu būtų galėję sugalvoti tinkamus argumentus. Net ir Boksininkas buvo susirūpinęs, jam visa tai buvo neaišku. Jis priglaudė ausis, keletą kartų papurtė karčius ir dėjo dideles pastangas surikiuoti mintis, tačiau neįstengė sugalvoti, ką reikėtų pasakyti. Tačiau netgi ir iš pačių kiaulių tarpo atsirado keletas bandžiusių kalbėti prieš. Keturi jauni paršai, sėdėję pirmoje eilėje, veriamai sužviegė nepritardami ir, pašokę ant stačių kojų, visi keturi iš karto pradėjo kalbėti. Tačiau aplink Napoleoną tupį šunes staiga pasišiaušė ir ėmė grėsmingai urgzti: paršai nutilo ir atsisėdo. Avys ėmė garsiai birbti: „Keturios kojos — gerai, dvi kojos — blogai" ir traukė tai ketvirtį valandos, taip kad išnyko bet kuris tolimesnių diskusijų galimumas.

Vėliau Skundikas buvo pasiųstas apeiti visą ūkį ir naujus patvarkymus išaiškinti kitiems.

— Draugai, kalbėjo jis, — aš tikiu, jog visi gyvuliai tinkamai įvertina Draugo Napoleone pasiakojimą, prisiimant ant savo pečių daugiau darbo. Nemanykit, kad vadovavimas yra malonumas! Priešingai — tai didelė ir sunki atsakomybė. Nė vienas mūsų nėra tvirčiau už Draugą Napoleoną įsitikinęs, jog visi gyvuliai yra lygūs. Jis būtų labai laimingas, jeigu galėtų jums patiems pavesti daryti visus reikalingus sprendimus. Tačiau kartais jūs galit padaryti klaidingų sprendimų, draugai, ir kas gi bus tada? Prileiskim, kad jus galit nuspresti pasekti Sniego Kamuolio beprotiškomis svajonėmis apie vėjo maluną, svajonėmis Sniego Kamuolio, kuris, kaip jūs žinot, buvo ne kas kitas, kaip nusikaltėlis.

— Jis narsiai kovojo Kautynėse ties Karvidėm, — pastebėjo kažkuris.

— Narsumas — dar ne viskas, — atremė Skundikas. — Ištikimybė ir klusnumas yra dalykai kur kas svarbesni. O kiek dėl Kautynių ties Karvidėmis, tai, esu įsitikinęs, ateis laikas, kada paaiškės, jog Sniego Kamuolio tariami žygiai jose yra labai perdėti. Drausmės, draugai, geležinės drausmės! Tai yra šios dienos šūkis. Vienas klaidingas žingsnis, ir mūsų priešai nugalės mus. Iš tikrųjų, draugai, juk jūs nenorit, kad Jones sugrįžtų?

Ir vėl šis argumentas pasirodė neatremiamas. Gyvuliai tikrai nenorėjo Jones'o grįžtant; jeigu rytinės sekmadienių diskusijos turėtų atvesti prie jo grįžimo, tai jos turi būti baigtos. Turėjęs pakankamai laiko visa tai apsvarstyti, Boksininkas išreiškė visuotinę nuomonę, sakydamas:

— Jeigu Draugas Napoleonas taip sako, tai turi būti teisinga.

Ir nuo tolei jis ėmė išpažinti taisyklę: „Napoleonas visuomet teisus", kaip priedą prie asmeninio savo šūkio: „Aš dirbsiu daugiau".

Daugmaž tuo metu oras pasikeitė ir prasidėjo pavasario arimo darbai. Pašūrė, kurioj Sniego Kamuolys buvo nubraižęs vėjo malūno planus, buvo uždaryta ir gyvuliams buvo pranešta, kad planai nuo grindų dingo, kažkieno pagrobti. Kiekvieną sekmadienį iš ryto gyvuliai rinkosi didžiojoj daržinėj gauti įsakymų ateinančiai savaitei. Senojo Majoro likučiai, dabar jau gryna kaukolė ir kaulai, buvo perkelti iš daržo ir padėti ant kelmo prie vėliavos stiebo, šalia šautuvo. Gyvuliai buvo įpareigoti po vėliavos pakėlimo praeiti virtine ir pagerbti likučius prieš einant į daržinę. Dabar jie jau nebesusėsdavo visi drauge, kaip anksčiau. Napoleonas su Skundiku ir kita kiaule, vardu Minimus, kuri buvo apdovanota įstabiu talentu komponuoti dainas ir kurti poemas, susėsdavo pakilimo priekyje, apsupti devynių jaunū šunų pusračio, kitoms kiaulėms susėdus užpakalyje jų. Likusieji gyvuliai susėsdavo priešais juos, didžiojoje daržinės dalyje. Griežtu, karišku būdu Napoleonas pranešdavo savo įsakymus ateinančiai savaitei ir, vieną kartą sugiedoję „Anglijos Galvijus", gyvuliai išsiskirstydavo.

Trečią sekmadienį po Sniego Kamuolio ištrėmimo gyvuliai buvo šiek tiek nustebinti, išgirdę Napoleoną pranešant, kad vėjo malūnas visgi bus statomas. Jis neišdėstė jokių savo nuomonės pakeitimo motyvų, tik stačiai įspėjo gyvulius, kad šis ekstra uždavinys reiškia sunkų darbą; gali tiktis, taipgi, kad reikės sumažinti maisto davinį. Kiekvienu atveju planai yra parengti ligi mažiausių smulkmenų. Specialus kiaulių komitetas jas parengė per paskutiniąsias tris savaites. Užplanuota, kad vėjo malūno statyba ir kai kurių kitų pagerinimų įrengimas užims dvejis metus laiko.

Tą vakarą Skundikas privačiai aiškino kitiem gyvuliams, kad iš tikrųjų Napoleonas niekad nebuvęs priešingas vėjo malūno statybai. Priešingai, tai būtent jis iš pat pradžios rėmęs tą sumanymą, o planai, kuriuos Sniego Kamuolys buvo išbraižęs peryklos grindyse, buvo jo išvogti iš Napoleono dokumentų tarpo. Faktiškai vėjo malūnas yra Napoleono kūrinys.

— Kodėl, tad, — paklausė kažkuris, — jis taip griežtai buvo kalbėjęs prieš tą sumanymą?

Sulig tuo klausimu Skundikas padarė gudrią išraišką.

— Tai buvo, — atsakė jis, — Draugo Napoleono gudrybė. Jis buvo apsimetęs esąs priešingas vėjo malūnui, paprasčiausiai norėdamas nusikratyti Sniego Kamuoliu, kuris buvo pavojingo būdo ir kurio įtaka kitiems buvo neigiama. Dabar, Sniego Kamuolį pašalinus, planas galės būti įvykdytas be jo kišimosi. Tai, — traukė Skundikas, — yra dalykas, vadinamas taktika.

Jis keletą sykių pakartojo: „Taktika, draugai, taktika!", šokuodamas aplinkui, kiutindamas uodegą ir linksmai kvatodamas. Gyvuliai nelabai buvo tikri, ką tas žodis reiškia, bet Skundikas kalbėjo taip įtikinamai ir, buvę drauge su juo trys šunes taip grėsmingai, urzge, kad gyvuliai pasitenkino jo paaiškinimais ir daugiau nebeklausinėjo.

VI. SKYRIUS

Visus tuos metus gyvuliai dirbo, kaip vergai. Tačiau jie buvo patenkinti savo darbu; jie nesiskundė pastangų sunkumu ar pasiaukojimu, puikiai įsisamoninę, jog viskas, ką daro, savo pačiu gerovei ir gerovei tų kurie ateis po jų o ne gaujai dykaduonių vagišių žmonių.

Visa pavasarį ir vasarą jie dirbo po šešiasdešimt valandų savaitėje, o rugpjūčio mėnesį Napoleonas pranešė, kad jie turės dirbti taipgi ir sekmadienių popietes. Tas darbas bus griežtai savanoriškas, tačiau kiekvienam, savanoriškai nestojančiam į tą darbą gyvuliui maisto norma bus sumažinta perpus. Nežiūrint to visko, kai kurie darbai turėjo būti palikti nepadaryti. Pjūtė buvo ne tokia sėkminga, kaip praėjusiais metais, ir du laukai, turėję būti ankstyvą vasarą užsodinti šakniavaisiais, pasiliko neapsodinti, nes nesuspėta laiku jų užarti. Galima buvo numatyti, kad ateinanti žiema bus sunki.

Vėjo malūnas sukėlė neumatytų sunkumų. Ūkyje buvo gera kalkakmenių laužykla, viename iš ūkio trobesių gyvuliai rado daug cemento ir smėlio, visa tad reikalingoji medžiaga buvo vietoje. Didžiausia betgi problema, kurios gyvuliai pradžioje negalėjo išspręsti, buvo akmenų suskaldymas reikiame dydžio gabalais. Atrodė, jog nesama kitokio būdo, kaip tik skaldyti juos kapliais ir dalbomis, kurių gyvuliai negalėjo vartoti. nes negalėjo stovėti ant užpakalinių kojų. Tik po eilės savaičių didelių pastangų kažkuriam atėjo į galvą mintis išnaudoti traukos jėgą. Didžiuliai akmenys, perdideli, kad galėtų būti panaudoti sveiki, buvo laužyklos dugne. Gyvuliai užnerdavo ant jų virves ir paskui visi drauge, karvės, arkliai, avys, visi gyvuliai, galį traukti virvę — net ir kiaulės kai kada, kritiškais momentais, prisidėdavo — visi jie tempdavo tuos akmenis pamažėli laužyklos šlaitu į viršų, iš kur nustamdavo juos žemyn, kad kritę suskiltų į mažesnius luitus. Jau suskaldytus akmenis gabenti buvo dalykas palyginti paprastas. Arkliai vežė juos vežimais, avys tempė atskirus gabalus, net ir Murielis su Benjaminu įsikinkydavo į seną dviratį vežimėti ir atlikdavo savo darbo dalį. Vasaros pabaigoje jau buvo sukrauta pakankama akmenų atsarga ir, kiaulėms vadovaujant bei prižiūrint, buvo pradėta statyba. (b.d.)

MINISTERIS POVILAS ZADEIKIS

Kovo 26 dieną Lietuvos Įgaliotas Ministeris ir Nepaprastas Pasiuntinys Vašingtone susilaukė reikšmingos sukakties — 65 metų amžiaus. Jis gimė 1887 metais Varnių Valsčiuje, žemaičių žemės širdyje ir tose gražiose vietose, kurių atminimas ligi šios dienos žavi mūsų sukaktuvininko sielą.

Baigęs mokslą jis kovojo pasauliniame kare ,o vėliau stojo į laisvosios Lietuvos , tarnybą kurią nenuilstamai eina daugiau kaip 30 metų. Nepriklausomybės kovų metais jis yra buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeriu. Tačiau Ministeris Žadeikis daugiausia Lietuvai dirbo ir tebedirba laisvės ir demokratijos centre — Jungtinėse Valstybėse.

Lietuvos vyriausybė anuomet nutarė siųsti savo misiją į Ameriką. Ji buvo sudaryta iš Jono Žiliaus ir majoro Povilo Žadeikio. Misijos žygis buvo sekmingas. Amerikos vyriausybė leido platinti Lietuvos laisvės paskolos bonus — Lietuvai atstatyti iš karo griuvesių.

Pabuvęs Lietuvos kariuomenėje, Povilas Žadeikis išėjo į atsargą ir galutinai susirišo su užsienio reikalų tarnyba. 1924 metų vasario šešioliktąją jis įsteigė Lietuvos konsulatą Čikagoje. Paskui buvo generaliniu konsulu New Yorke, o nuo 1935 metų yra dabartinėse aukštose ir atsakingose pareigose — Lietuvos nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministeriu Vašingtone.

Pagal tarptautinę teisę, Lietuvos pasiuntinybės yra laisvos ir nepriklausomos Lietuvos respublikos teritorija. Vašingtone, šio krašto centre, yra žemės plotas, kuris yra mažytė Lietuva. Nėra ko stebėtis, jeigu Maskvos atstovai iš kailio neresi, norėdami okupuoti Lietuvos pasiuntinybės patalpas — šią mažytę Lietuvos salą didžiajam Amerikos kontinente. Ministeris Žadeikis bolševikų neįsileido. Tvirtai stovėdamas Lietuvos laisvės sargyboje, jis susilaukė džiugios valandos: Jungtinių Vastybių vyriausybė 1940 metu liepos 23 dieną paskelbė nepripažįstanti Sovietų okupacijos padarinių Lietuvoje ir tą okupaciją smerkianti. Apie tai pats ministeris Žadeikis taip sako:

„Lietuvos laimei, prezidentas Rooseveltas nepasidavė Kremliaus viršilų viliojimams. Jo įpėdinio prezidento Trumano tvirtas nusistatymas yra šis: nepripažinti Lietuvos okupacijos, kaipo skandalingai neteisėto tarptautinio įvykio, ir pripažinti Lietuvos, kaipo valstybės, egzistenciją juridine ir praktine prasme, pripažįstant jos diplomatines ir konsuliarines įstaigas bei Lietuvos įgaliotus ministrus ir konsulus."

Amerikos užsienio ministeris Achesonas pernai gruodžio 18 dieną pasirašė dokumentą, kuriame pareiškiama, kad „Lietuva yra nepriklausoma valstybė, pripažinta Jungtinių Amerikos Valstybių; kad Povilas Žadeikis yra Lietuvos ministeris Jungtinėms Valstybėms ir yra mano pripažįstamas kaip akredituotas Lietuvos atstovas prie Jungtinių Valstybių vyriausybės." O šių vasario 15 dieną prezidentas Trumanas pareiškė norįs kad Lietuva būtų laisva.

Šios politikos dėka Vašingtone veikia Lietuvos Pasiuntinybė, o New Yorko, Čikagos, Bostono ir Los Angeles miestuose — Lietuvos konsulatai.

Ministeris Povilas Žadeikis šiandien stovi pačių atsakingiausių lietuviškųjų pareigų priešakyje, pirmose Lietuvos laisvės gynėjų gretose. Tas pareigas eidamas, jis lankėsi Prancūzijoje, Vokietijoje ir kitur — pasitarti su savo kolegomis Lietuvos atstovais ir su Vyriausiu Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu. Didelis jo nuopelnas, kad Lietuvos byla varoma budriai ir tvirtai, kad atsiranda vis daugiau Lietuvos laisvės draugų ne tik čia Amerikoje, bet ir kituose pasaulio kraštuose.

Gindamas Lietuvos laisvės bylą, Ministeris Žadeikis neša tvirtą tikėjimą, kad Sovietų tironija bus sutriuškinta, kad pasaulyj yra galingesnės jėgos negu Kremliaus NKVD. Jisai taip sako lietuvių tautai:

„Lietuva, tarptautinės teisės atžvilgiu, tebėra nepriklausoma valstybė, Sovietų kariškoje okupacijoje. Šitokia okupacija gali būti tik laikina, nors patys rusai ir sako, kad jie liksią Lietuvoje neribotai. Išlikrųjų gi jie patys žino, kad yra pasaulyje kita jėga, tvirtesnė už NKVD kumsti bei raudonarmiečių durtuvus,... Tas faktas, kad Amerikos tauta, o šalia jos ir Europos didžiosios tautos mus supranta ir mums žada ir skiria visokeriopą paramą, yra laidas, kad lietuvių tauta, susikaupdama vienam šventam tikslui, priartins nepriklausomybės atėjimą."

VYTAUTO DIDZIOJO UNIVERSITETAS

Žinios iš anapus geležinės uždangos jau nebe šiandien skelbia, kad Vytauto Didžiojo Universiteto Kaune jau nebėra: jis išdraskytas atskirais institutais, mokymo įstaigomis. Žodžiu, per tuos keleris pokario metus Maskva pasiekė tai, ką ji buvo užsimojusi padaryti jau pirmosios okupacijos metais (1940-41). Anuomet į Kauną važinėjo iš Maskvos aukšti „draugai" susipažinti su Universiteto padėtimi, V.D. Universiteto atstovai važiavo į Maskvą, vadovybė gynė Universiteto teisę likti universitetu, ir laikinai jai buvo pasisekę sulaikyti draskymą: Universitetas tuomet liko (iš tiesų jau du universitetai, nes nuo 1940 m. pradžios pradėjo veikti ir lietuviškasis Vilniaus Universitetas su kai kuriais iš Vyt. Didž. Universiteto nukeltais ar naujai įsteigtais fakultetais). Maskva laikinai pasitenkino bent primetusi visiems Sov. Sąjungos universitetams taikomą šabloninį statutą, kuris kad ir kaip buvo svarstomas ir mėgintas keisti, vis tiek taip ir liko pigi verstinė giesmelė raudoniems šventiesiems ir marksizmo-leninizmo žodynėlis.

Kaip tik šiemet šitai didžiajai mūsų mokslo ir mokymo šventovei sukako 30 metų amžiaus (oficiali įsteigimo data yra 1922 m. vasario 16 d.).

Žinodami, kad jis šiandien jau aplamdytas ir suskaldytas, mes vis tiek tebematome jį tokį, koks buvo nepriklausomybės metais: pečiūką ir žaliūką, jauną, neturėjusį ryškesnių tradicijų, bet apsikrovusį mokslo turtais, turėjusį didelį būrį mokslo žmonių, išmokiusį ir tebemokiusį savo kraštui tūkstančius inteligentinėms profesijoms žmonių — kunigų, mokytojų, teisingumo srities darbininkų, ekonomistų gydytojų, farmaceutų ir inžinierių.

Savo geraisiais metais Vytauto Didžiojo Universitetas (šitaip pakrikštytas 1930 m. Vytauto Didžiojo garbei, o ligi tol vadinęsis Lietuvos Universitetu) turėjo 7 fakultetus su atitinkamais skyriais, būtent: Teologijos-Filosofijos Fak., Evangelikų Teologijos (šis pats mažiausias), Humanitarinių Mokslų, Teisių, Matematikos-Gamtos, Medicinos ir Technikos.

Pirmasis, Teologijos-Filosofijos, turėjo tam tikro dvilipumo su Humanitarinių Mokslų fakultetu. Jei jo Teologijos skyrius buvo skirtas kunigams teikti aukštąjį mokslą, tai Filosofijos skyrius turėjo tam tikro paralelizmo su Humanitarinių Mokslų Fak., nes vienur kitur buvo mokomasi tų pačių mokslų, tik Teol.-Filos. Fakultete dėstytojai buvo katalikai ir kai kuriuos mokslus dėsté pagal katalikiškąją pasaulėžiūrą.

Pirmaisiais bolševikinės okupacijos metais Teologijos-Filosofijos Fak. buvo uždarytas, o Humanitarinių Mokslų ir Teisių Fakultetai dar prieš okupaciją buvo išsikėlę į Vilnių, tad Vyt. Didž. Universitete bebuvo likę tik tikslių jų mokslų fakultetai: Medicinos ir į du fakultetus — Statybos ir Technologijos — suskaldytasis Technikos Fak., nes Matem.-Gamtos Fak. taip pat iškeliavo į Vilnių. Bolševikams išsinešdinus, atkurti Teologijos ir vietoje prieš okupaciją prie jo buvusio filosofijos skyriaus visas Filosofijos Fakultetas.

1943 m. kovo mėn. vokiečiai faktiškai suparalyžavo Universiteto darbą, Universiteto rūmuose įkurdindami policijos ir SS dalinius. Jei darbas kiek vyko, tai labai nenormaliai.

Iki pat okupacijų Universitetas pamažu vis statėsi, kas buvo būtiniausia. Jei vis buvo atidėliojama bendrųjų rūmų ar bibliotekos statyba, jei teisininkai ar humanitarai neturėjo patogių auditorijų ir naudojosi kitiems reikalams statytomis patalpomis, tai tikslių jų mokslų fakultetai metai po metų vis gerino savo padėtį. Fizikos-Chemijos Instituto rūmai, Ausų, nosies ir gerklės klinika, Medicinos Fak. rūmai, didžiosios Medicinos Fak. klinikos užmiestyje reiškė, kad inžinierius ar gydytojas turėjo išeiti iš Universiteto tiek teoretiškai, tiek praktiškai gerai pasiruošęs savo profesijai.

V.D. Universiteto pats pagrindinis mokslo personalas, jo branduolys — tai tie, daugiausia Rusijos universitetus baigę, lietuviai, kurie ligi lietuviškąjį Universitetą įsteigiant jau buvo praktišku ar moksliniu tyrinėjimo ar mokymo darbu pasireiškę. Didžioji dalis jų neturėjo įsigiję doktoratų, nebuvo niekur kopę akademinės karjeros laiptais, bet, paskirti mokslo personalan, savo naująjį darbą atliko niekuo neblogiau už kitų kraštų universitetų profesorius.

Tik jaunesnieji, jau Universiteto siųstieji į Vakarus, grįžo įsigiję laipsnius ir pradėjo tikrąją akademinę karjerą. Tai, žinoma, vis gabiausieji, specialiai atrinkti moksliniam darbui. Tų jaunųjų skaičių papildė vėliau ir ta rinktinė mokslinė jaunuomenė, kuri doktoratus įsigijo jau namie.

Kaip pats Universitetas, taip ir jo mokslo personalas turėjo du uždavinius: dirbti mokymo ir mokslo darbą. Žinoma, šitie du uždaviniai negalėjo tų pačių žmonių būti atliekami visu platumu: mokslininkas, kuris priverstas paskaitoms, praktikos darbams su studentais ir egzaminams paskirti gana daug laiko, nebegali būti šimtaprocentiškai pajėgus dirbti mokslinį darbą. Buvo projektuojama steigti mokslo akademiją, kuri, pasiskirsčiusi institutais, būtų geriau įgalinusi mokslininkus dirbti tiesioginį mokslo darbą, bet ir šiaip mokslo darbas vis dėlto vyko. Gal ne taip lengva pašaliečiui pastebėti tai, kas buvo vykdoma laboratorijose, bet net techniškųjų mokslų darbininkai savo srityse yra pasiekę naujų dalykų, medikų klinikiniai stebėjimai įgalino juos praturtinti medicinos mokslą, nebekalbant apie humanistinių sričių mokslininkus, daugeliu naujų studijų praturtinusius lituanistinę mokslo literatūrą. Universitetas tik per apie 20 savo veiklos metų yra išleidęs kelis šimtus mokslo veikalų! Kiek mažesnė tų mokslo leidinių dalis tenka tikslių jų mokslų fakultetams, nors ir jie turėjo net stambius savo žurnalus (Mat.-Gamtos Fak. Darbai, Medicinos Fak. Darbai, Technika) šalia knygų.

Jei tikslių jų mokslų išradimai, patobulinimai ir patyrimai dažnu atveju (išskyrus tuos dalykus, kurie tiesiogiai susiję su savuoju kraštu: savo krašto žmogus ir žemė su augmenija ir gyvūnija) yra indėlis į tarptautinius aruodus ir iš tautinio požiūrio mažiau tesveria, tai visi lituanistiniai darbai — literatūros, istorijos, teisės, ekonomijos — yra brangus indėlis į mūsų pačių kultūrinį lobyną. Žinoma, lituanistinių leidinių išleido ir kitos Lietuvos įstaigos (Šviet. Ministerija, Tautosakos Archyvas), ne tik Universitetas, bet jo Teol.-Filsofijos, Humanitarinių Mokslų ir Teisių fakultetai tokių dalykų davė labai daug. Štai „Atheaneum", iš dalies „Soter" ir „Logos", o ypač „Darbai ir Dienos", „Mūsų Tautosaka", „Archivum Philologicum", „Mūsų Senovė", Teisių Fak. Darbų tomai — tai maždaug tik ryškesnė mokslinė periodika, ėjusi greta atskirais tomais leistų jų studijų. Tai brangus įnašas į mūsų kultūrą, kaip didžiai brangus lietuvių tautai buvo pats Vytauto Didžiojo Universitetas.

B. Kazimieraitis

LIETUVIU TAUTOSAKOS LOBYNAS

Mūsų mokslo žmonės ir užsieniuose tebedirba lietuviškąjį mokslinį darbą ir stengiasi savo darbus perduoti lietuviškajai visuomenei. Štai labai neseniai į rankas pateko naujas Dr. J. Balio darbas „Lietuvių tautosakos lobynas."

Dr. J. Balys, Lietuvoje tvarkęs Tautosakos archyvą ir redagavęs tautosakines studijas ir tautosakinę medžiagą spausdinusius „Tautosakos Darbus", tremtyje dėstęs Baltijos Universitete Vokietijoje, o dabar dirbąs Indianos Universitete, dar Vokietijoje būdamas yra paleidęs į pasaulį šiuos savo darbus: „Litauische Hochzeitbraeuche" ir lietuviškai puikią dviejų dalių knygą „Lietuviu tautosakos skaitymai" („Patrios" leidinys). Nusikėlęs į Ameriką, paleido vėl 4 knygas: „Istorinius padavimus" (Lietuviu Katalikų Spaudos Dr-jos leidinys), „Tautosaka apie dangų" (J.J. Bachūno leidinys), „Lietuviskas pasakas" (LKSD Liet. Knygos Klubo leidinys) ir dabar „Lietuvių Tautosakos lobyną". O spaudai turi paruošęs bent keturias: „Suvalkiečių vestuvės", „Lietuvių dainos Amerikoje", „Lithuanian narrative folksongs" ir „Mitologiškos sakmės".

„Liet. tautosakos lobynas" yra dvi dalys vienoje knygoje. Pirmoje dalyje, pavadintoje „Dvasios ir žmonės", Dr. J. Balys pateikia skaitytojui netoli 200 liaudies sakmių, paskirstęs jas į 26 skyrius pagal motyvus, pradėjęs sakmėmis apie vaikščiojančią mirtį. Sunku dėl vietos stokos suminėti čia net tuos visus skyrelius, bet ir eiliniam skaitytojui labai įdomu pasiskaityti, kaip mūsų žmonės žiūrėjo į gyvųjų ir mirusiųjų santykius, kokių pasakojimų turėjo apie vaiduoklius, kaip vienu ar kitu atsitikimu elgėsi gyvieji ar mirusieji. Tai, žinoma, surašyta iš daugelio Lietuvos vietų, ir jei labai įdomu pasiskaityti, tai dar didesnė, tiesiog neįkainojama šitų sakmių reikšme mokslo reikalui — mūsų krašto žmonių tikėjimui ir kultūrai tirti.

Dar retesnės medžiagos pririnkta antrojoje knygos dalyje, pavadintoje „Liaudies magija ir medicina". Čia skaitytojas ras ir maldų į jaunąjį mėnulį įvairiomis intencijomis ir nuo dantų skausmo, karpų nugydymo, maldų ir giesmelių į debesis, ugnies gerbimo papročių, maldelių i ugnį, Žemynėles meldimo aprašymų, įvairių užkalbėjimų nuo įvairių įvairiausių ligų ir būrimų.

Šios knygos redaktorius ir leidėjas ne tik iš visur sulasiojo ir sutvarkė tą visą medžiagą, bet abi dalis aprūpino atitinkamomis įvedamosiomis studijėlėmis (ir pats išleido! rinko prenumeratą, bet jos neužteko knygai išleisti).

Toliau šitoje tautosakos lobyno serijoje Dr. J. Balys pasiryžęs išleisti „Suvalkiečių vestuves" — papročių aprašymą su 115 dainų ir 14 jų melodijų (knyga jau spausdinama, nors trūksta kapitalo, todėl darbas negreit eina.)

Būtų, žinoma, gera, jei šitą didelį ir lietuviška prasme labai brangų darbą visuomene, kuri dar skaito ir domisi savais reikalais, paremtų bent nusipirkdama šitą lobyno knygą.

Knygos kaina 3 doleriai, taigi būtų apie 21 šil. Bet Dr. J. Balys gerai suprasdamas šio krašto lietuvių kiek skirtingas sąlygas nuo dolerinių kraštų, sutiko tam tikrą knygos egzempliorių skaičių, atiduoti čia žymiai pigesne kaina, būtent: tik po 10 šilingų. Kas norėtų šia puikią knygą įsigyti, prašom prisiųsti man 10 šil. ir savo adresą, o knygą gaus tiesiog iš Dr. J. Balio. Norinčiuosius prašyčiau apsisvarstyti per porą, trejetą savaičių.

K. Barėnas

PIRMASIS DIENRASTIS

Prieš 250 metų (1702 m. kovo 18 d.) Londone buvo išleistas pirmasis dienraštis — „Daily Courant", kurio komplektą ir dabar galima pamatyti Britų Muziejuje. Pirmasis anglų dienraštis buvo vieno lapo, kurio antroji pusė buvo visiškai tuščia, o pirmojoje 10 trumpų žinučių be antraščių ir komentarų. Pirmojo D. Britanijos dienraščio redaktoriumi ir leidėju buvo knygų leidėjas S. Buckley, kuris „Daily Courant" pirmame numeryje vedamajame straipsnyje paraše: „Šis laikraštis bus leidžiamas kasdien ir spausdins naujausias žinias, kurios bus gaunamos paštu. Laikraštis spausdinamas vienoje lapo puséje, kad neapsunkinus visuomenės nesąmonėmis, kurias spausdina kiti laikraščiai... (Tuo laiku Anglijoje buvo jau spausdinama daug savaitraščių, kurie, tačiau, daugiausiai spausdino įvairiausius gandus, prasimanymus, šmeižtus ir šantažuojančias istorijas).

„Daily Courant" ėjo 50 metų. Šiuo metu seniausias D. Britanijoje dienraštis yra „Public Leger". Jo amžius — 192 metai. „Observer" pirmasis numeris pasirodė 1766 m. ir per 186 metus eina be pertraukos. Garsusis Londone „Times" pasirodė sausio 1 d. 1795 m., atseit, jis teturi vos 167 metus. —

„Britanijos Lietuviui" sunku juos prisivyti...

R. SPALIS

GATVES BERNIUKO NUOTYKIAI

— Nuo stiklinių indų tu nuėmei gumas?!

— Aš, mamuliuk, tave paklausiau, ar galiu imti. Tu linktelėjai galvą.

— Aš linktelėjau?!

— Tu knygą skaitei, aš priėjau, o tu...

— Žinau, Viešpatie... aš... eik į savo kambarį...

Didžiai nusivylusi tokia pabaiga, Juozapienė ir nemanė išeiti, bet, patogiai atsisėdusi, patenkinta susipažinusi, išaiškino sumišusiai Nijolės motinai, kodėl Dangolis antrą kartą neveda, kaip Knopas praturtėjo; papasakojo Knopo žento visus sugebėjimus ir silpnybes; apgailestavo, kad Vaitas geria, o Vaitienė liežuvio nevaldo. Išdėstė visas savo motinos ir tėvo ligas. Supažindino su gretimos gatvės visais gyventojais, nurodžiusi visas mažąsias ir didžiąsias jų nuodėmes. Po kelių valandų, išbaigusi naujienas, pradėjo pasakoti apie pasaulio pabaigą, apokalipsę ir kitus stebuklus. Į galą nebeištverdama Nijolės motina apsiverkė, ir tik grįžęs iš įstaigos vyras sutvarkė padėtį, išprašydamas viešnią. Paskui, Nijolės padedamas, ilgai dėjo žmonai prie galvos šaltus kompresus, davė uostyti spirito ir dar naktį ilgai negalėjo užmigti, klausydamasis žmonos kliedėjimo per miegus apie akmenis, laidykles ir Juozapienę.

Rytą, palikęs miegančią žmoną, tėvas paklausė Nijolę:

— Sakyk, kuri iš laidyklės šaudė: Juozapienė ar mūsų mamuliukas?..

— — — — — — — — — — —

Dieną perėjo nematyto gaivalingumo audra. Perkūnas nesiliaudamas trankėsi, virpindamas namus iki pat pamatų, žaibais skrosdamas debesis. Rodėsi, ne lašai, bet upės tvinsta iš dangaus. Išsigandę žmonės su nerimu stebėjo už lango dūkstantį gamtos prajovą, kuris staugdamas mėgino sulyginti žemę, išnešioti gyvybę, nebepalikti mažiausio stiebelio. Tačiau kaip staigiai audra atėjo, lygiai dabar skubėdama tolo. Dar daužėsi perkūnas, dar čiurkšliais pylė, o jau veržėsi plisdama mėlynė, nešdama saulės spindulius, kutenančią šilumą.

Jonas pirmas šoko laukan, kur, pasiraitęs kelnes, taškėsi po prilytas valkas, akimis ieškodamas draugų, kad kartu galėtų pasidžiaugti vasaros teikiamais malonumais bet niekas nesirodė. Vienam greit pasidarė nuobodu: nebeviliojo nei tyras oras, neinuprausta augmenija, nei auksu žaidžiąs saulėtekis. Ilgiau nebeištverdamas pasuko ieškoti vaikų.

Priėjęs Knopo kiemą, žvilgterėjo pro tvoros plyšius į vidų, bet, neradęs Osvaldo, švilpterėjo.

— Aš tau pašvilpausiu, — išgirdo balsą iš viršaus.

Pakėlęs galvą, pamatė pro stogo langelį išsikišusį Knopą, kuris stebėjo vėjo išdraskytas malksnas.

— Nėra Osvaldo, išvažiavo su motina pas daktarą. — kažkodėl paaiškino tėvas.

Jonas nenuleido akių nuo besistengiančio šeimininko, kuris prieš naktį būtinai norėjo pataisyti stogą, bet be ilgų kopėčių nieko negalėjo pešti. Veltui tiktai vargo, tampydamas mažas kopėtėles, kurios vos pusę tiek siekė, kiek Knopui buvo reikalinga.

Matydamas jo vargą, Jonas prisiminė pas Knopo brolį prieš porą dienų nuneštas kopėčias. Osvaldo nėra, puiki proga uždirbti!

— Dėde...

Knopas tylėjo.

— Dėde, aš atnešiu kopėčias.

Knopas vis tylėjo.

— Aš žinau kur, nereikalingos. Knopas žvilgterėjo į Joną.

— Hm, — pagalvojo, — pavogti Pamidoras nepavogė, nes aplink tik jis vienas teturi. Greičiausia — Nemune pagavo, audros metu kam nors nunešė. Dar gyvai Knopas prisiminė 29 metų liūtį, kada pakilęs Girstupio vanduo nešė ne tik malkas, bet ir baldus, kiaules, tvartus... Pagunda dabar buvo didelė. Už nieką gal ir gerą daiktą galėtų gauti. Pamidoras rado kopėčias, tai dabar jo. Gali elgtis, kaip nori. Gali parduoti, gali malkoms sukūrenti, tik negražu jam, turtingam savininkui, prasidėti su piemeniu. Ką kaimynai pasakys! Ir apsisprendęs nusisuko nugara.

Pamatęs jo judesį, Jonas pasiskubino.

— Pigiai atnešiu.

— Kiek? — neišlaikė Knopas.

Berniukas suabejojo, tačiau gyvenimo patyrimas mokė užprašyti dešimteriopai, o nuleisti už patį nieką.

— Du... litu, — pravėpliojo Jonas, nusigąsdamas sumos. Dabar tvos, pagalvojo pasiruošęs bėgti.

Tačiau Knopas tylėjo, mintyse skaičiuodamas pelną. Juk galėtų savo broliui perleisti už geresnę kainą.

— Ar geros? — trumpai neatsisukdamas metė.

Joną nustebino šis klausimas.

— Geros...

— Ilgos?

— Ilgos, — vis labiau stebėjosi berniukas ir staiga, prisiminęs Osvaldo pasakymą, kad tėvas nori nudažyti kopėčias, greit pridėjo:— Aš ir nudažysiu už tą pačią kainą.

Knopas apsidairė.

— Aš dabar turiu išeiti. Atnešk sutemus. Jei ilgos, tvirtos — duosiu, kiek prašai.

Apsvaigęs laime berniukas nubėgo pas Kanopą.

— Eime atnešti kopėčių. Knopas du litu žadėjo Supranti?

Ne, Kanopa negalėjo suprasti tai.

— Apgaus. Taip brangiai nemokės.

— Aš pažadėjau nudažyti.

— Matai. Čia jis ir apgaus. Tu nudažysi, o jis nieko neduos, sakys, kad prastai nudažei.

— Vis dešimt centų išprašysim. Irisų pirksim. Eini?

— O man duosi?

— Duosiu.

— Einam.

Be jokių kliūčių atgavę kopėčias, tiesiai nutempė jas pas Bakaitį, bet, radę uždarytas duris, nenusiminė, nes nerakinamajame sandėliuke buvo galima visad rasti išmestų nereikalingų dažų. Berniukai, perdaug nesisielodami, maišė įvairiausias spalvas, ir nudažytosios kopėčios atrodė, lyg kariuomenės sandėliai karo metu. Buvo jau gili prietema, kai, baigę darbą, išsitepę, murzini įsivilko Knopo kieman.

Tuojau lyg iš po žemės atsirado ir Knopas, kuris, tik metęs žvilgsnį, įsitikino, kad kopėčios tinkamos: ilgos ir pakankamai tvirtos. Jei kas ir netvarkoje, tai jis pataisysiąs.

Nepageidaudamas, kad kas pašalinis pastebėtų, trumpai paliepė:

— Meskit čia patvorin. Šekit, — atkišo pinigą.

Berniukai netikėdami žiūrėjo į sidabrinį dvilitį. Kad taip lengvai Knopas švaistytųsi!... Tikrai buvo nuostabu.

— Netikras, — nusprendė Kanopa.

— Tikras, žiūrėk, kaip skamba, — mėgino Jonas į akmenį.

— Mano kastuvui kota reikia pirkti, — prisiminė susirūpinęs Kanopa.

— Tada ir Arkliui reikės pirkti.

— Kam? Arklys nuo tėvo jau gavo į kailį. Veltui pinigus tik leisim.

— Klausyk, sprogstamųjų kamščių galėsim nupirkti Dindai.

— Gerai sakai!

O Knopas, dairydamasis, kad kas nepastebėtų, įvilko kopėčias skalbyklon, norėdamas įvertinti jų stiprumą ir kainą.

Prie silpnos šviesos, negalėdamas liesti dėl tekančių dažų, atidžiai akimis pradėjo čiupinėti ką tik įsigytąjį daiktą. Staiga surauké kaktą: per vidurį šonas dviem geležiniais lankais sustiprintas. Kuri laiką Knopas žiūrėjo, lyg sustingęs, paskui nebodamas dažų, čiupo vartydamas, ieškodamas kitų ženklų. Radęs visus, išsitepęs sunkiai atsisėdo ant dėžės.

Ne tiek jam buvo gaila pinigo, kiek skaudu, kad jį, seną gudrų vilką, turėjusi reikalų su rafinuotais sukčiais, kuriuos visus sukišo į ožio ragą, dabar apgavo vaikas, pienburnis!

Knopui ir į galvą neatėjo Jono naivumas. Visa berniuko kalba jam dabar rodėsi pilna klastos, apgaulės. Tai juoksis kaimynai sužinoję: Knopas pirko nuosavas kopėčias!

Vyras ilgai sėdėjo paniūręs, nesikeldamas. Net kai grįžo žmona su sūnum nėjo į viršų, o tik suko galvą, kokiu būdu galėtų ne tik atgauti pinigus, bet paimti ir gerus procentus. Niekas nenubaustas jo dar nepalietė. Pamidoras, vaikpalaikis, pakėlė ranką — gerai, Pamidoras nukentės.

Tarp delnų nuleidęs galvą, ilgai sėdėjo susimąstęs, kol platus pasitenkinimo šypsnis užliejo veidą: kerštas jau buvo nuplanuotas, tik kantrybės, nėra ko skuba, kad nepajustų. O tuo tarpu Knopas atsegė diržą, Osvaldo eilė. Jis nešė kopėčias, jis parodė Pamidorui jų vietą. Gerai, Osvaldui jau dabar priklauso būsimojo kerštо avansas.

G A L A S

KNYGŲ LENTYNA

LIETUVIŲ NAMŲ B-VĖS SPAUSTUVĖ NIDA BAIGĖ SPAUSDINTI B. DAUBARO APYSAKĄ „NERAMU BUVO LAISVĖS ALĖJOJ". NAUJOJI KNYGA PASIRODYS BIRŽELIO MĖN.

ŠIUO METU NIDA SPAUSDINA ANTRĄJĄ KNYGĄ — G. ORWELL'IO „GYVULIŲ ŪKIS", ISVERTĖ P. NEVERAVIČIUS.

SENO ANGLIJOS LIETUVIO ATSIMINIMAI

Į Angliją atvažiavau 1905 m. Bėgau nuo rusų kariuomenės. Pradžia gyvenimo buvo sunki. Nemokėjau kalbos, sunku buvo gauti darbą. Iki 1914 m. dirbau įvairius darbus, 1914 m. prasidėjo pirmasis pasaulinis karas. 1917 m. anglų valdžia visus esančius Anglijoje lietuvius ragino stoti į anglų kariuomenę. Tuo laiku Anglijoje buvo 4.000 jaunų lietuvių. Didelė dalis lietuvių atsisakė įstoti į anglų kariuomenę.

Anglai surašė visus atsisakiusius. Jų buvo virš 2.000 jaunų vyrų. Buvo pranešta pasiruošti deportacijai į Rusiją. 1917 m., visus 2.000 susodino į 2 rusų laivus vardais „Caras" ir „Carica" ir išvežė į Archangelską. Važiavome 14 dienų. Plaukiant Anglijos vandenyse, mūsų laivus lydėjo keli Anglijos karo laivai ir keli povandeniniai laivai. Laive maistas buvo pakenčiamas. Archangelske išbuvome dvi dienas, po to visus pakrovė į gyvulinius vagonus, išdavė po dvi silkes ir gabalą juodos duonos. Vagonai buvo perpildyti tiek, kad nebuvo galima atsigulti. Miegojome atsitūpę. Važiuojant maisto nedavė. Traukiniui sustojus, bėgom prašyti pas gyventojus maisto, bet ir patys gyventojai buvo suvargę, apiplyšę ir alkani. Po trijų dienų atvažiavome į miestą Vologda. Vagonuose išlaikė keturias dienas. Iš Vologdos nuvežė mus į Ekaterinburgą. Čia apie 40 lietuvių pasiliko ieškoti maisto ir darbo, o likusieii nuvažiavom į Viatką. Buvo didelis šaltis. Vagonuose šalome. Kadangi pinigų neturėjome, tai turguje, mainėme įvairius drabužius į maistą. Viatkoje išbuvome dieną ir nuvažiavome į miestą Perm, o iš čia nuvežė į Uralo miestą Zlataust, kur buvo didelė karo pramonė. Iš stoties pasiuntėm 3 delegatus, mokančius rusiškai. Sugrįže pranešė, kad valdžia pažadėjo patalpas ir darbą. Mieste patalpino senose kareivinėse, kuriose nebuvo nei šviesos, nei krosnių. Patikrino visų sveikatą ir davė darbą metalo fabrikuose. Tame fabrike išdirbau iki 1918 m., sausio 15 d. Vėliau pranešta, kad esame atleisti iš darbo. Aš ir dar 7 lietuviai, gavome nemokamai bilietą ir nutarėm važinoti į Ukrainą. Ekaterinoslave radome daugiau lietuvių, kurie mus priėme pas save. Tuo laiku mieste jau siautė revoliucija. Buvo anarchija ir reikėjo saugotis. Sužinojome, kad mieste yra lietuvių komitetas, kuris veža lietuvius į Lietuvą. Suradau komitetą ir jame vieną lietuvį, kuris paprašė sudaryti visų lietuvių sąrašą ir jam atnešti. Kol sąrašą sudarėm, truko dvi savaites. Nuvyke vėl į tą komitetą, radome namų griuvėsius, 40 vyrų nutarėm savo jėgomis važiuoti į Lietuvą. 1918 balandžio 18 d. išvykome prekių vagonais. Po savaitės, pasiekėm Dvinską. Ten jau buvo frontas ir demarkacijos linija: vienoje pusėje rusai kitoj vokiečiai. Niekeno žemė buvo 8 klm. pločio. Rusai mus atkalbinėjo, kad liktumėm „darbininkų rojuje ir neitumėm pas buržujus." Bet mes nesutikom. Rusai mus iškratė, atėmė iš mūsų kas buvo vertingesnio ir liepė eiti, nesustoti ir neatsisukti. Perėjome niekeno žemę. Sutikome vokiečių karius su atkištais durtuvais, paaiškinom kas tokie esame ir kur einame. Nuvarė visus pas vokiečių komendantą, kuris klausė kas moka vokiškai. Atsirado keturi vyrai. Tuos keturius paliko, o kitiems liepė eiti atgal pas rusus.

Mes pradėjome prašyti, bet komendantas įsakė kariams šauti, jeigu mes neisim. Tada vėl grįžome pas rusus. Rusai išdavė mums nemokama biletą ir nuvažiavome atgal į Vologdą, o iš tenai nutarėm grįžti į Archangelską, kad galėtumėm kaip nors patekti Anglijon. Vologdoj būnant iš Sibiro pradėjo rinktis ir kiti Anglijos lietuviai ir per trumpą laiką susirinko apie 1000 lietuvių. Visi apsistojome stotyje. Kadangi buvo mažai vietos mums davė netoli stoties seną, apleistą namą. Vologdoj ilgai nenorėjome likti ir kas galėjome važiavome į Archangelską, pas Anglų konsulą, prašytis atgal į Angliją.

Buvo tai 1918 m., gegužės mėn. Pas konsulą pasiuntėm delegaciją, prašydami jo paramos, kadangi buvome visi alkani, apiplyšę ir benamiai. Delegatų išklausęs, konsulas pranešė, kad gausime atsakymą už 3 savaičių, nes turįs susirišti su Anglijos vyriausybe. Po 3 savaičių buvo pranešta, kad vyriausybė priimti mus Anglijon atsisakiusi, nes darbininkų ten nereikią. Pasiūlė mums visiems vykti į Francūziją, kariauti su vokiečiais, nes tuo laiku ten dar ėjo karas. Lietuviai važiuoti į Francūziją nesutiko, nes daugelio šeimos buvo likusios Anglijoi. Kitą dieną didelė dalis lietuvių, išsiskirstė kur kas išmanė. Likome apie 200 žmonių. Atėjo ginkluoti raudonarmiečiai ir visus išvarė, susodino į prekinius vagonus. Vagonuose išbuvome 3 dienas. Kiekvienam išdavė po gabalą avižinės duonos. Jos pritrūkę rinkom rūkštėles ir jas valgėm. Pagaliau vagonai pajudėjo ir nuvežė mus į miestą Perm. Ten suvarė į belaisvių stovyklą, kur buvo vokiečių ir austrų kareiviai. Stovykloje išbuvome apie mėnesį laiko. Maistas buvo visiškai blogas. Kai susirgome dizinterija ir kitomis ligomis, tada mus nuo belaisvių atskyrė. Pamiškėje pastatė palapines ir ten apgyvendino. Pradžioje davė šiek tiek maisto, o vėliau ir to nebedavė. Iš palapinių pradėjome visi skirstytis, ieškodami darbo ir duonos. Turguje vienas rusų ūkininkas pasiūlė man pas jį dirbti. Pas jį išdirbau 2 mėnesius, bet rūpėjo mano draugai ir sugrįžau į palapines. Čia radau tik du lietuvius, kurie buvo liguisti ir išbadėję. Visi kiti stojo į raudonos armijos darbų batalijonus. Neturėdamas kur dingti, irgi įsirašiau į darbo batalijoną ir išbuvau iki 1919 m. sausio men. Po to užpuolė mus baltoji gvardija ir turėjome bėgti iki Glazovo. Mūsų vyriausybė pranešė, darbo batalijonai panaikinami, mes įjungiami į armiją ir turėsim eiti kariauti prieš baltuosius.

Visi lietuviai atsisakė stoti į armiją ir todėl buvom visi areštuoti. Komisaras pagrasino mirties bausme už atsisakymą. Turėjome sutikti. Perėjom per sveikatos tikrinimą. Mano akys buvo nesveikos ir todėl buvau nuo karinės prievolės atleistas. Išdavė baltą biletą.

Girdėjau, kad Petrapilyje yra lietuvių komitetas. Tenai ir nuvažiavau. Lietuvių bendrabutyje radau pažįstamą lietuvį, Levicką iš Skotijos, kuris buvo sutinęs ir netrukus mirė. Tame bendrabutyje išbuvau iki 1920 m. gegužės mėn. Administracija pranešė, kad mane daugiau nelaikys, nes aš esu stiprus ir pats galiu duoną pelnytis. Petrapilyje susiradau kiemsargio darbą ir išbuvau iki 1921 m. pabaigos. 1922 m. sausio mėn. lietuvių komitetas ėmė, rašyti lietuvius važiuoti Lietuvon. Užsirašiau. Gavau reikalingus dokumentus. Komitetas, kelionei išdavęs keletą silkių ir duonos, susodino į vagonus. Kartu važiavo lenkų, latvių, daug žydu. Lietuvius nuvežė į Kazlų Rudą. Tai buo 1922 m., kovo mėn., 8 d. Namuose radau gyva motina, brolį, seserį ir švogerį. Lietuvoje pasiutau kaip rojuje: buvo visko ir drabužių ir maisto. Iš Lietuvos susirašiau su žmona, pasilikusi Anglijoje, prašydamas dokumentus parūpinti, grįžti į Angliją. Bet nei žmona, nei aš neturėjome kelionei pinigu. Nuėjau dirbti malūnan ir ten dirbau iki 1925 m. kovo mėn. Užsidirbes pinigų kelionei, sugrįžau į Angliją.

8 metus teko bastytis po svetimą kraštą. Daug bado, skurdo patyriau; mačiau baisią rusų revoliuciją su visais žiaurumais. Iš išvažiavusių 2.000 lietuvių, mažai kas turėjo laimės grįžti į Angliją: dalis numirė badu ir dėl įvairių ligų, dalis žuvo fronte, kariaudami už svetimus reikalus ir tik maža dalis grįžo Lietuvon.

SOVIETU SPAUDOS ETIKA

Privaloma žinoti sovietiniams redaktoriams.

„Kalba yra priemonė, kurios pagalba žmonės siekia tarpusavio susipratimo" — J.V. Stalin.

Gaila, kad vakaruose per maža žmonių moka rusų kalbos, kad galėtų sekti sovietinę spaudą „Pasaulio taikos stovyklos garsiakalbį" Jokioje pasaulio spaudoje negalima užtikti tiek keiksmų ir įžeidinejimų oponentų adresu, kiek sovietinėje ypatingai „Pravdoje" ir „Izviestijoje". „Liaudies demokratijų" ir nuolat mažėjančio skaitytoju kiekio slegiami vakarų komunistinių laikraščiai yra žymiai santuresni savo išsireiškimais ir toli atsilikę nuo „pažangiosios pasaulio spaudos aukšto lygio". Nereikia perskaityti daug laikraščių, kad pajustum sovietinės „liaudies spaudos stilių", nes kiekvienas laikraštis yra pilnas keiksmų ir užgauliojimų.

Kaip charakterizuojami vakarų valstybininkai ir politikai sovietinės spaudos skiltyse? Bendrai jie vadinami „karo kurstytojai", „veidmainiai", „prakeikti banditai", užkietėję nusikaltėliai". Tačiau beveik kiekvienas jų turi savo specifinius titulus. Taip, pvz., Clement Attlee vadinamas „monopolkapitalistu lekaium", George Marshall „Šylokas iš Wallstreet'o (Šylokas veikėjas iš dramos „Venecijos Pirklys, kuris už skolą reikalavo skolininko kūno mėsos. M. Past.), Randolph Churchill „pretenzijų pilnas žioplys", prancūzų politikas Ramadier „Trumano gauleiteris", Vakarų Vokietijos ministeris Lehr „Bonnos Himmleris", Theodoras Blank „Vokiečių valstybių sąjungos banditas", Leonas Blum buvo vadinamas „amerikiečių imperializmo kalės benkartas.

Yra atskirti titulai ir kolektyvams bei atskiriem ministerių kabinetams. Taip, pvz. De Gasperio vyriausybė susideda iš „užsieniui paklusnių bailių", Graikijos ir Turkijos vyriausybės iš „anglo-amerikiečių kapitalistų kreatūrų", Vakarų Vokietijos vyriausybė yra „okupacijos šlužai", o kinų tautinę vyriausybę sudaro „žinomi amerikiečių agentai iš Kuomintango". Jugoslavų vyriausybę sudaro „Vašingtono pasamdyti Tito bernai", J.A.V. vyriausybę „Al Capones ir Prendergasto tipo banditai".

Kad vakariečių spauda sovietų akyse neturi vertės nereikia ne minėti. Reuteris, AP, UP ir kitos žinių agenturos vadinamos „tautų kiršinimo agentūromis", o Amerikos ir Vakarų Europos laikraščių bendradarbiai „monopolkapitalistų papirkti plunksnos vergai". Sovietinių laikraščių draugų redaktorių nuomone tos spaudos uždavinys yra „už veidmainingo taikos garbinimo dūmų uždangos parengti trečį pasaulinį karą" ir „aiškiu sensacijų kauksmu skaitytojam sukelti šiurpą".

Be jau minetų sovietų spauda dar turi visą eilę kitokių terminų ir išsireiškimų. Vakarų valstybių atstovai Sovietų Sąjungoje vadinami „šnipais diplomatų frakuose", rytams nepalankūs JT delegatai „blogiausios rūšies šunadvokačiai". Jei delegatas pasisako prieš Sovietų Sąjungą, tai reiškia, kad jis kalbėjo su „karčiamos stratego siauraprotiškumu" ir „antisovietines isterijos priepuolyje" Sovietų Sąjungą „neišmanėliškai ir biauriai apšmeižė" ir „brutaliai kaltino pasaulio taikos stovykla".

Net ir mokslininkai šiapus geležinės uždangos neišvengia titulų. Jie vadinami „mokytais žmogėdromis", nes jie išranda „barbariškas teorijas", arba bando „stabdyti pažangą pseudomokslininiais plepalais". Vakarų autoriai ir publicistai kremliaus yra ypatingai nekenčiami. John dos Passos, Hemingway, Caldwall ir Miller vadinami „narkotiškų nuodų virėjais". Kravčenko yra „kvailys, analfabėtas, nesąžiningas vagis", Jean Paul Sartre „koktumą sukeliąs rašytojas, skandaldramaturgas ir trečiosios ejgos demagogas".

Visi šie išsireiškimai yra paimti iš sovietinės spaudos. Vakarų skaitytojui jie puikiai parodo kalbą, kurią naudopa sovietiniai laikraščiai ir patvirtina pradžioje minetą Stalino posakį, kad kalba yra priemonė „kurios pagalba žmonės siekia tarpusavio susipratimo".

ZINIOS

Liberalų partijos konferencijoje Hastings, partijos vadas Clement Davies pareiškė, kad liberalų partija nesiduos išnaikinama, bet tęs savo nuo nieko nepriklausomą politiką, nes tik per liberalizmą gali būti atsiekta taika. Per konferenciją buvo priimtos kelios rezoliucijos: reikalauti vienodo atlyginimo vyrams ir moterims, paremti Korėjos karą, bet jam pasibaigus pripažinti komunistų vyriausybę tikrąją Kinijos vyriausybę. Pasiūlyta rezoliucija siųsti delegaciją į Maskvą tartis del taikos, buvo daugumos atmesta.

* * *

Vyriausybė paskelbė „baltąją knygą" apie radio transliacijas. Vyriausybė pripažįsta, kad principe būtų gera leisti privačiai iniciatyvai atidaryti televizijos siųstuvus, bet kol tęsiasi ginklavimasis del lėšų stokos tas yra negalima padaryti. Tokiu būdu ir toliau radio ir televizija bus BBC (Britų Transliacijos Corporacija) išimtinoje žinioje, ir artimoj ateity nebus leista privatiems žmonėms konkuruoti su BBC (kaip yra daroma Amerikoje). Vyriausybė, tačiau, numato vieną pakeitimą: BBC gubernatoriai bus skiriami parlamento komiteto, susidedančio iš visų partijų atstovų, su speakeriu kaip pirmininku. Iki šiol gubernatorius skyrė vyriausybė. Tas pakeitimas padarytas norint pasiekti dar griežtesnio BBC transliacijų neutralumo partiniuose reikaluose.

* * *

Prezidentas Trumanas vienoje kalboje įspėjo amerikiečius nerinkti respublikoną prezidentu. Jeigu respublikonų partija ir gautų kandidatą su gera užsienio politikos reputacija (atseit, Eisenhoverį), tai jis visviena nepajėgs pakeisti tos partijos vadų izoliacinės politikos. Respublikonų partija, sakė Trumanas, yra dominuojama izolacionistų, kurie neis į tarptautinį bendradarbiavimą.

* * *

Pereitą savaitgalį vienos kalbos metu, užs. reik. min. Edenas pastebėjo, kad kontraktinė sutartis su Vokietija, taip pat Europos Apsaugos Bendruomenės sutartis pašalins 100 metų užsitęsusį nesutikimą tarp Vokietijos ir Prancūzijos ir sustiprins vak. Europos saugumą.

* * *

Devynių valstybių karo laivai (viso 250 laivų ir 400 lėktuvų) dalyvaus karo pratimuose Britanijos vandenyse sekantį menesį.

Pratimuose dalyvaus šios NATO valstybės: Belgija, Kanada, Danija, Prancūzija, Olandija, Norvegija, Portugalija, D. Britanija ir JAV.

* * *

D. Britanija pasiuntė komunistinei Kinijos vyriausybei notą, kurioj prašoma duoti lengvatas anglų firmoms likviduoti savo įmones Kinijoje. Prekyba su Kinija dėl didelių suvaržymų pasidarė negalima. Tuo tarpu, D. Britanija nemano atšaukti savo prieš du metus duoto Kinijai pripažinimo, nors Britų ministeris Pekinge yra ignoruojamas ir dar nė kartą nebuvo užsienio reikalų ministerio priimtas.

* * *

Maršalas Tito, revanšuodamasis britams ir amerikiečiams už jų padarytas reformas Triesto A zonoje, padarė reformas ir „B" zonoje, beveik inkorporuodamas tą zoną į Jugoslaviją.

* * *

Per Ženevoje įvykusią pasaulio sveikatos organizacijos konferenciją delegatai pasidalino į dvi dalis, sprendžiant gimdymų sumažinimo klausimą. Katalikai buvo griežtai priešingi bet kokiam gimdymų suvaržymui, gi nekatalikai, ypač Indijos ir Ceylono delegatai, tvirtino, kad jų kraštai turi per didelį prieauglį.

* * *

Gen. Sir J. Harding buvo paskirtas D. Britanijos Imperinio Štabo Viršininku nuo lapkričio 1d. vietoj Gen. Sir W Slim.

* * *

Britų karinių pajėgų Vokietijoj (BAOR) vadu buvo paskirtas Gen Sir R. Gale, vietoj Gen. Harding.

* * *

Karalienė Elzbieta su šeima išvyko į Balmoral pilį, kur praleis sekminių atostogas.

* * *

M. de Menthom (prancūzas) buvo išrinktas Europos Tarybos Asembliejaus prezidentu vietoj Spaako, kuris iš tų pareigų atsistatydino.

* * *

Pereitą šeštadienį pramonės min. David Eccles atidarė antrą Battersea Festival Gardens sezoną. Battersea Festival Gardens randasi prie Temzės upės (Londone). Šiais metais yra padaryta kai kurių pakeitimų. Pernai Festival Gardens aplankė 8 mil. žmonių.

* * *

Daugelio žaliavų kainos pasaulinėje rinkoje jau krito. Ir Britanijoje vyriausybė nutaré sumažinti žaliavų kainas, kad prisitaikinus prie pasaulinės rinkos. Ryšium su tuo, kai kurie pramonės gaminiai turėtų netrukus atpigti.

* * *

Persijos premjeras Dr. Mossadekas pareiškė, kad jis atsistatydins iš pareigų, kai tik pasibaigs Anglų-Persų ginčo byla tarptelsme Hagoje. Byla pradedama svarstyti birželio 9 d. Persijos ginti važiuos į Hagą pats Dr. Mossadekas.

Svarbiausia jo atsistatydinimo priezastis, pareiske Mossadekas, yra ta, kad jam nepavyko patenkinamai išspręsti alyvos šaltinių problemos ir kad padidėjo opozicija prieš jo vyriausybę.

* * *

Vienos Rytų Vokietijos policijos pulkininkas perbėgo į vakarus ir paprašė agzilio teisių.

Reikalingas geras ir patikimas lietuvis darbininkas 200 akrų farmai, kurios vedėju yra lietuvis. Gali būti vedęs ar nevedęs. Geras atlyginimas ir butas. Rašyti lietuviškai ar angliškai: W. H. Grigg, Fentrigan, Warbstow, Lanneceston.

PASILIKUSIAI

Tu papuošk kryžių rūtų šakelėm, —
Dievo kančią ir mirtį už mus.
Jis toks liūdnas rymojo prie kelio
mums paliekant tave ir namus.

Mums išeinant Jisai palydėjo
ir palaimino grįžt atgalios.
Jo liemuo taip sutrukęs nuo vėjo
bet įaugęs širdin Lietuvos.

Matėm nišoj taip iškreiptą veidą, —
verkė Kristus artojų šalies.
Kaip šird's kruvina saulė leidos
ir sutemo naktis be žvaigždės.

Mes dar nešamės duotą palaimą
ir nežuvom ugny nei rūkuos.
Ir upokšniais pavasariams almant,
laukia kryžiai Tėvynės laukuos.

Tu be mūsų papuošk gimtą kryžių, —
Dievo kančią ir mirtį už mus.
Tik per Jį mes namolia sugrįžę
dar atrasim tave ir namus.

LAIMUTIS ŠVALKUS

NAUJUS MOKSLO METUS PRADEJUS

Jau dabar, reikia tikėtis, visi lietuviai žino, kas ta Vasario 16 Gimnazija ir kad ji įvairiose pasaulio šalyse gyvenančių savo tautiečių išlaikoma. Ne visi, deja, tautiečiai prie jos išlaikymo dar prisidėję. o, vis dėlto, jau ir nemaža. Jei dar daugiau būtų tokių, Gimnazija mažiau vargo tematytų. Dėl to neretai dar vis sušunkam į visus kraštus ir prašom ateiti į pagalbą. Bet juk nevisi lygiai pajėgūs teikti kam pagalbą, nevisi, be abejo, lygiai ir spėrūs. O ta pagelba tebėra reikalinga.

Šiais mokslo metais, kurie prasidėjo balandžio mėn. 17 d., mokosi gimnazijoje 115 berniukų ir mergaičių visose aštuoniose klasėse. Jie visi, išskyrus mažą dalelę, bedarbių tėvų vaikai, taigi neturtingi, o kurių kelių tėvai ir dirba kur ar tarnauja, tai nė vieno nėra tokio, kurį galima būtų pavadinti pasiturinčiu ir galinčiu leisti sūnų ar dukterį gimnazijos mokslą savo lėšomis. Gi mūsų bendruomenės centro valdyba, o taip pat neseniai Gimnaziją lankę ir VLIKo atstovai pripažino, kad Gimnazija dirba teigiamą Tautai darbą ir reikalinga paremti. BALFo pirmininkas prof. dr. J. B. Končius šiais metais du kartus Gimnaziją lankė ir parėmė ją gausiais kiekiais maisto produktų ir kita kuo. BALFo paramą Gimnazija jautė ir visus praėjusius metus, o paėiam Pirmininkui vietoje susipažinus su jos veikla, ta parama pasidaré juo didesnė. Taigi ir BALFas pripažįsta, kad Gimnazija remtina. Atskiri lietuviai, kai kurios užjūrių lietuvių organizacijos ir darbininkų grupės net pastoviai šelpia Gimnaziją tam isipareigojusios.

Tačiau — kas nežino! Yra ir bus ir abejojančių. Ar jos mokytojai ir mokiniai grynai supranta savo uždavinio svarbumą. Gimnazijos paskirtį? Ar neiškils kokių nenumatytų kliūčių, kurios galėtų sutrukdyti ar bent prigniaužti Gimnazijos darbą?

Tie visi klasimai labai svarbūs ir nėra nežinomi Gimnazijos vadovybei bei tiesioginiam jos globėjui — PLB Vokietijos Krašto Valdybai. Tačiau Turime pagrindo tikėti, kad tokių pavojų bent netolimoje ateityje nenumatoma. Vokiečių valdžia, tiesa, nori, kad mūsų Gimnazijos jaunimas gerai išmoktų vokiečių kalbą ir pasiruoštų į darbą ar tolimesnį mokslą šioje šalyje. bet mūsų tautinių uždaviniu siekimo nemano varžyti. Taip dar neseniai buvo pareikšta šio krašto Švietimo Ministerijos atstovo.

O kaip dar kartą mūsų jaunimas? Ar visas jis bus vertas mūsų tautiečių rūpesčio ir sustelkimo palaikyti? Ar atsidėkos jiems ir Tautai? Taip. Mūsų jaunimas teikia mums daug geru vilčių. Jie visi, berniukai ir mergaitės, pilni energijos ir pasiryžimo, gerai nusiteikę ir darbštūs — tikriausiai neapvils mūsų. Be abejo, niekas negali teigti, kad iš tokio didelio būrio negalės atsirasti vienas kitas ir nesupratęs savo uždavinio, ko iš jo laukia globėjai ir Lietuva. Tačiau dėl to neturim susabejoti didžiąja dauguma. Pasitikėkim pasiruošusių ir patyrusių mokytojų kolektyvu, pasitikėkim PLB Vokietijos Krašto Valdyba ir kitais, kurie iš arti mato ir stebi mūsų darbą ir mūsų užsimojimus. Mes jaučiamės nevieni, jaučiamės remiami ir pajėgūs rimtai vykdyti mums uždėtas pareigas.

Tiktai toms pareigoms vykdyti reikia, be moralinės paramos, kuria labai džiaugiamės, dar ir materialinės. Be tos pastarosios ir geriausi mūsų norai, ir didžiausios pastangos būtų veltui. Mūsų Gimnazijos iždas — visų tautiečių rankose. Dėl to prašom nepamiršti Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos.

O kam kyla dėl jos kokių nesiškumų, prašom klausi — mielai atsakysim.

A. Giedrius Giedraitis, Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos Direktorius

PRANCŪZIJA

Paryžiuje suruoštas Motinos Dienos minėjimas. Minėjima (gegužės 25 d.) suruošė Šalpos Draugija, kurios pirmininkė O. Baćkienė pakvietė susirinkusius pagerbti tylos minute miruslas motinas. Po to kalbėjo Lietuvių Katalikų Misijos direktorius Tėvas Braun ir Lietuvių Moterų Komiteto prie Pasaulio Motinų Sąjudžio atstovė B. Venskuviené. Pirmojį minėjimo dalis baigta turininga O. Baćkienės paskaita — „Motina lietuvių liaudies kūryboje".

Antroje dalyje — meninė programa. Vyrų oktetas, vadovaujamas S. Užpolevičiaus, padainavo Motinos dienai pritaikintų dainų. Deklamavo O. Strankauskaitė, B. Kučinskas ir jauna deklamatorė J. Matorytė. Pirmą kartą kolonijai pasirodė lietuvių mišrus orkestras, kuris susilaukė karštų ovacijų.

Susirinkusiųjų vardu Lietuvių Šalpos D-jai už gražų minėjimą nuoširdžiai padėkojo pulk. J. Lanskoronskis.

MOTINOS DIENA LUBECKE

Gegužes 11 d. bendroje tremtinių stovykloje buvo atšvęsta Motinos Diena.

Visos motinos, turinčios virš 60 metų amžiaus, buvo vaišinamos kava ir pyragaičiais.

Estukai, latviukai ir lietuviukai padeklamavo dienai pritaikintus eilėraščius. Latvių tautinių šokių grupė pašoko keletą šokių. Minėjimas praėjo gledrioje nuotaikoje.

PIRK GERIAUSIAS ANGLIŠKAS MEDŽIAGAS VYRIŠKIEMS AR MOTERIŠKIEMS KOSTUMAMS

3½ jardo nuo £8.9.2 iki £13.14.2 plius pašto ir draudimo mokestis (įskaitant P. Tax) Anglijoje.

Siuntiniai į užsienį ir jūrininkams bei emigrantams ant laivų nuo £7.0.0. iki £10.10.0 be P. Tax Plius pašto ir draudimo mokestis. Prašydami pavyzdžių aprašykite medžiagą, kurios jūs pageidaujate arba atvykite asmeniškai.

LEO VANE (rūbų medžiagų persiuntimo tarnyba) 55, Hans Rd. Knightsbridge, London, S. W. 3. Tel. KEN 9905.

Manchesterio Lietuvių Socialinis Klubas š/m. birželio mėn. 2 d. (Sekminių II dieną) Klubo patalpose 121, Middleton Rd., ruošia linksmą šokių vakarą.

Šokiams gros vietos lietuvių orkestras. Kaip visuomet veiks turtingas klubo bufetas.

Skaidresnei nuotaikai pageidaujama klubo lankytojų nuotaikinga lietuviška daina.

Pradžia 18 val. Įėjimas nariams nemokamas, nenariams 1/-.

Klubo Valdyba

Ketteringo skyriaus narį p. **Petkų Juozą** ir **P-lę Teodosia Plata,** sukūrusius šeimos židinį, sveikiname ir gražaus sugyvenimo linkime.

Ketteringo skyriaus Valdyba ir nariai.

J. Adomaitis, gyvenęs 188, Rochdale Rd., Manchester 9, prašomas prisiųsti DBLS Reikalų Vedėjui savo dabartinį adresą. Jo vardu yra gautas laiškas iš Lenkijos.

Printed by Lithuanian House, Ltd. 43, Holland Park, London, W. 11. Tel.: PARk 9699